

Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Zgodovinska dolžnost Delavske zbornice

V časih težkih socialnih in gospodarskih kriz, zlasti, ako so te najtesneje povezane z velikimi zunanje-političnimi dogodki in pričakovanji, ki znajo biti tudi za sam obstoj naroda usodne važnosti, ima vsak posamezni član narodnega občestva prav posebno strogo in ostre dolžnosti. Zanimarjenje in površno izpolnjevanje teh dolžnosti je ob takih časih najtežji greh nad koristmi najširših ljudskih vrst. Vsakdo je dolžan, da z najbudejšo pozornostjo vsa svoja dejanja in nehanja, pa tudi vse svoje duševno razpoloženje in notranje življenje, vso svojo miselnost in nazorsko gledanje brez premislekov tesno vključi v obstojne pogoje narodovega življenja. Resni časi zahtevajo, da je skupnost vse in da mora postati vsenarodna solidarnost vrhovni zakon, ki pomeni ohranitev naroda na njegovi zemlji v neokrnjeni njegovi politični svobodi in kulturni moči. Vse je postalo manj vredno in manj važno, usodno važno je samo obstoj in vrhovnost državne moči in naše narodne države. Razumljivo je, da so v takih časih dolžnosti članov narodnega občestva tudi diferencirane. Dolžnosti izobraženca in intelektualno višje stoječega človeka so obsežnejše in resnejše, kajti tak človek zna stvarnejše in resnejše presoje položaj, on predvideva dogodke in zna oceniti vzroke in posledice. Delovni človek je v takih časih od socialne krize posebno brezusmiljeno k tlom tlačin in ogroževan v najbistvenejših svojih življenjskih potrebah. V preprostem človeku z neugnano silo butajo na dan mnogi neveseli instinkti, ki niso vedno v skladu s koristmi naroda in države. S tem ne smemo reči, da sme delovni človek, delavec in kmet, živeti tja v en dan brez zavesti odgovornosti, v divji svobodi dejanj in besed. Tudi delovni človek mora postati dostopen za interese skupnosti in znati mora gledati na dogodke z očmi resnega in razumnega človeka, ki ima voljo za ustvarjanje in razum za presojo položaja. Zadržanje delovnega človeka je v velikih zgodovinskih časih usodne pomembnosti, večkrat je miselnost delovnega človeka celo odločilna za sam razvoj dogodkov in najučinkovitejši vzmet za velike zgodovinske odločitve. Miselnost širokih ljudskih množic, njih duhovno življenje je val, ki je povzročen po notranjih nagonih, ki so po svoji naravi navadno vedno dobri in zdravi. Ta nagon ne sme biti pokvarjen in ne sme biti umetno potisnjen v smeri, ki so nasprotne vrhovnim koristim države in naroda. Zato je usoda delovnega človeka v času socialnih kriz posebno važna narodno-obrambna točka, ki mora biti posebno skrbno varovana in zaščitena.

Lahko je biti državnik in politik v dneh jasnih, solnčnih žarkov, težje in odgovornejše je to v časih najbolj resnih kriz. Tak časi potrebujejo zdravo in razsodno vodstvo, ki je prosto vsakodnevnih osebnih in političnih instinktov in oproščeno malenkostnih ozirov na svojo ozko okolico ali na neposredne koristi samo enega dne. Hudi časi zahtevajo strogo politično vodstvo, toda usodno škod-

ljiva pa morejo biti nasilstva in politične napake, ki rušijo notranjo disciplino in ubijajo v ljudstvu ideale in vero v lepše dni ali dražijo ljudske duše k zgolj materialističnim pohleptom. Posebno zgodovinsko odgovornost imajo zato danes vsi politiki in vsi državniki, ki morajo zavreči stare metode oblastiželjnosti in neposrednih materialnih koristi. Posebno težke pa so danes naloge javnih uradov in oblasti, ki morajo v vseh ozirih in v polnem obsegu opravičiti svoje zvanje kot vrhovni in neizprosni čuvarji vekovnih in večnih narodnih in državnih koristi. Gorje, ako so ti organi v rokah neresnih in malih ljudi, ki se niso naučili, kaj pomeni odgovornost v časih, ko je lahko tudi neznatna napaka usodepolne važnosti za nadaljnji razvoj dogodkov. Nas posebno zanima zadržanje, uveljavljanje in duh, ki veje in vlada v Delavski zbornici, ki ima biti vrhovna, formalna in duhovna predstavica in voditeljica koristi slovenskih delavcev in nameščencev. V Delavski zbornici vidimo simbol slovenske vsedelavske in nameščenske solidarnosti. Ona ima biti izraz notranje povezanosti slovenskih delovnih ljudi. Delavska zbornica je nositeljica srečnih in nesrečnih dni slovenskega delavca in nameščenca. Ako kedaj, mora danes Delavska zbornica s tenkim ušesom prisluhniti vsakemu utripu delavcev in z ostrim očesom mora videti vse, kar v delavskih vrstah ustvarja nezadovoljnost, zagrenjenost ali notranjo razkorenjenost. Delavska zbornica ima biti simbol notranjega izmirjenja v delavskih vrstah in zunanji izraz delavske volje pri obrambi lastnih socialnih koristi in pri obrambi vsenarodnih potreb v trenutkih, ko nad domovino vise težki Damoklejevi meči. Delavec ima najobčutljivejšo dušo, ki hitro reagira na vsak pojav, ki posredno ali neposredno ogroža njegove koristi, ali ki se dotika njegove časti in ponosa. V časih, ko oblast kliče delavce in nameščence k solidarnosti in k samopomoči in k treznemu presojanju dogodkov in prilik, mora Delavska zbornica švigati visoko nad dnevno temo in se mora otrestiti vsega večrajšnjega prahu, da stoji pred delavsko armado čista in sposobna tudi za najtežje obrambne ukrepe. Prav je, ako oblast zna ceniti in spoštovati duhovno intelektualno in gmočno moč delavcev in nameščencev in hoče z njimi v borbi s težavami časa sodelovati, toda brez najtemeljitejše regeneracije Delavske zbornice, ki je do vseh kotov in tančin depolitizirana, oblasti svojega namena ne bodo lahko dosegle. Delavstvo mora dobiti v Delavsko zbornico najpopolnejše in neomejeno zaupanje. Ali so danes za to dani vsi pogoji in ali je ta osnovni namen Delavske zbornice dsežen? Samo nov duh bo obvladal nove čase, stara miselnost je nespособna, da zmaguje. Nov duh mora obvladati tudi Delavsko zbornico, ta duh bo dvigal moralno in čutno odgovornosti v delavskih in nameščenskih vrstah. Delavska zbornica mora po tem svojem duhu biti za delavce in nameščence vzgled pomirjenosti, vzor žrtvovanja

in vzgled nepokolebljive discipline. Delavska zbornica je dolžna, da za slovenske delavce in nameščence v najresnejših zgodovinskih dneh pomeni samo srečo in ničesar drugega. Ona mora biti slovenskemu delovnemu človeku najkrepkejša moralna hrbtnica. Lepotičenje z besedami in frazami je pogubno. Varati samega sebe je neodpustljiv greh. Ni hče nima danes monopolnih pravic, posebno ne političnih. Vsenarodno občestvo in njegove osnovne pravice in potrebe so postale sveta stvar kot nikdar prej. Le eno je potrebno: Delavska zbornica mora biti sposobna, da iz razbitih delavskih vrst ustvari v zgodovinskih dneh jeklen in strnjen obrambni zid vseh zdravih duš slovenskega delavca in nameščenca. To je zgodovinska dolžnost naše Delavske zbornice. Zgodovina bo tudi o Delavski zbornici povedala svoje. Kdor je poklican, naj razume ta naš klic. —ec.

Skrajni čas je

Nekatera industrijska podjetja so se odločila, da nabavijo za svoje delavstvo večje zaloge hrane. V poštev prihaja posebno moka in mast. Poroča se, da bo sedaj tudi oblast pritiskala na vsa večja industrijska podjetja, da se založe vsaj za en mesec, da bodo lahko delavstvu nudila posebno v spomladanskih mesecih živila po primernih cenah. Če bi se industrijska podjetja v polnem obsegu odzvala pozivu oblasti, bi bilo delavstvo le deloma preskrbljeno z živili in še to le z nekaterimi živili. Danes pa že vidimo, da se vrsta živil, za katera grozi pomanjkanje in visoke cene, množi iz dneva v dan. Veliko je vprašanje, če se naša industrijska podjetja lahko preskrbe z vsemi najvažnejšimi živili za en mesec in če bodo imela tudi zadevne kredite na razpolago. Ni pa dovolj, da je preskrbljeno le delavstvo večjih industrijskih podjetij. Tudi ostalo delavstvo ne sme ostati praznih rok. Kdo bo za te vrste delavstva organiziral aprovizacije? Zatrjuje se, da občine ne bodo mogle preskrbeti zalog, ker denarja nimajo. Mislim, da se bo denar moral dobiti, kar tudi ne bi bilo težko, če bi bili zato tudi državni krediti na razpolago. Ne moremo se pa ubraniti utisa, da se pri nas aprovizacijsko vprašanje ne rešuje tako, kot bi se moralo, če tudi ni odrekati, da se zadnji čas kaže mnogo dobre volje. Ne veleindustrija in ne privatna iniciativa in tudi ne banovina in občine ne morejo v lastnem delokrogu rešiti vprašanja, da zadostno preskrbe prebivalstvo s hrano in po zmogljivih cenah. Le državna organizacija aprovizacije lahko v celoti in zadovoljivo reši problem. Brez maksimalnih cen za vsa najvažnejše življenjske potrebščine in to tako pri producentu in nadrobni prodaji, ne pojde. Tudi bo potrebno za najvažnejše potrebščine uvesti racionalizacijo in to čim prej, tem bolje. Sedaj, ko je še vseh živil dovolj na razpolago, je mogoče organizirati pravilno razdelitev živil na prebivalstvo in vzdržati tudi cene, ki jih kupna moč prebivalstva zmora. Ko enkrat ne bo blaga in ko bodo cene le vse preveč visoke, bo nemogoče zadovoljivo urediti aprovizacijo. Skrajni čas je, da prenehamo s polovičarskim reševanjem tako važnega vprašanja kot je prehrana ljudstva.

Protidraginjska akcija

Dne 13. 9. 1940 se je vršila pri Delavski zbornici v Ljubljani konferenca, ki je razpravljala o ukrepih za preskrbo prebivalstva z moko in kruhom ter sklepala o določitvi prodajne cene za takozvani »ljudski kruh«. Zastopniki strokovnih organizacij so sprejeli primerne ukrepe, ki naj se podvzamejo pri upravnih oblasteh prve stopnje za določitev prodajnih cen kruha. Delavska zbornica je dostavila vsem občinim upravnim oblastem prve stopnje spomenico, v kateri predvsem ugotavlja, da so le občna upravna oblastva pristojna za določitev prodajnih cen kruha. Enako so ista oblastva na podlagi § 150 obrtnega zakona upravičena predpisati maksimalne cene za prodajo na drobno ostalih življenjskih potrebščin, ki so neobhodno potrebne za življenje.

V smislu sklepa te konference vabimo strokovne organizacije, da naslove še ta teden iz posameznih krajev, kjer imajo organizirano delavstvo ali nameščenice, na za dotične kraje pristojna sreska načelstva odnosno mestna poglavarstva posebne spomenice, s katerimi naj zahtevajo določitev prodajne cene kruha na najnižjo možno višino. Nadalje naj zahtevajo, da ta oblastva nujno podvzamejo

potrebne ukrepe, da preprečijo nadaljnji porast draginje pri živilih in kurjavi ter preskrbe zadostne količine živil, drv in premoga za manj premožne sloje po znižanih cenah, za brezposelne pa brezplačno in tako zjamčijo obstoj takih družin preko zime.

Na konferenci je bilo ugotovljeno, da so dosedanja protidraginjski ukrepi nezadostni ter niso preprečili naraščanja draginje, marveč so v glavnem le registrirali vsakokratni dvig cen.

Na predlog zastopnika Narodne strokovne zveze je bil sprejet sklep, da se vrši še ta teden pri Delavski zbornici v Ljubljani širša konferenca predstavnikov vseh pri D. Z. registriranih strokovnih organizacij ter Zveze gospodinj, ki naj razpravlja in sklepa:

1. o uspehih dosedanjih protidraginjskih ukrepov;

2. o ukrepih, ki naj se uvedejo za območje dravske banovine, da se prepreči nadaljnji porast draginje in spravi cene najvažnejših življenjskih potrebščin na višino, ki bo zmogljiva tudi za nižje in srednje sloje;

3. o potrebi intervencij občin, sreskih načelstev ter banovine, s katerimi naj se zagotove zadostne količine živil in kuriva.

Cene za ljudski kruh

Iz časopisnih vesti posnemamo, da so združenja pekovskih mojstrov v Ljubljani, Celju in Mariboru določila prodajno ceno enotnega »ljudskega kruha« na din 6.— za 109 dkg. tako da znaša cena tega kruha din 5.50 za kg.

Na podlagi tč. 1 čl. 7 uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom so edinole občna upravna oblastva prve stopnje upravičena določiti prodajno ceno enotnega »ljudskega kruha« in sicer po navodilih urada za kontrolo cen. Vsled tega je nujna dolžnost sreskih načelnikov in predsednikov avtonomnih mest, da nujno določijo prodajno ceno »ljudskemu kruhu«. Kruh je glavno prehranjevalno sredstvo širokih ljudskih množic ter mora biti določena cena na tako višino, da bo dosegljiva tudi manj premožnim ter revnim slojem.

Cena, ki so jo določila združenja pekovskih mojstrov, je zelo pretirana ter omogoča pekovskim mojstrom prekomeren dobiček, katerega zlasti pri najvažnejšem živilu ne more nikdo zagovarjati. Cene enotnega ljudskega kruha ne smejo v nobenem primeru presežati cene krušne moke v detajlni trgovini, marveč naj bo po možnosti nižja od te cene zlasti v onih krajih, kjer odpadejo ali se znižajo pri določanju maksimalne cene moke vključirani izdatki za uvoznino, prevozne stroške itd. Pri prodaji kruha se mora preprečiti vsaka podražitev na račun preprodaje ter se ne sme odobriti pekovskim podjetjem nikakih odstotkov za povišanje cene kruhu na račun popustov, ki jih dajejo pekovski mojstri trgovinam, gostilnam, mlekarnam itd.

Določi naj se torej maksimalna cena kruha pri peku, ki je obvezna tudi za vse ostale prodajalne, če in kakšen popust bo odobril pekovski mojster svojim večjim odjemalcem, pa je odvisno od njegove proste volje in gre ta popust v njegovo breme.

Stališče, da naj cena ljudskega kruha ne presega cene krušne moke v detajlni trgovini, utemeljuje Delavska zbornica tako-le:

Pekovski mojster nabavlja krušno moko od veletrgovca na debelo, odnosno celo direktno iz mlina. Krušna moka ga bo stala torej od din 4.18 do največ din 4.50, kakor je pač podjetje oddaljeno od mlina ali veletrgovca.

Iz krušne moke se napeče 30 odst. in tudi do 38 odst. več kruha ter lahko kalkuliramo z relacijo 100 kg moke = 130 kg kruha.

Pri ceni, kakor so jo določili pekovski mojstri, bi iz 100 kg moke, ki jih stane din 4.18 do din 4.50.—, izdelali 130 kg kruha, katerega vrednost bi znašala po od pekov določeni ceni din 715.— Kurjava, kvas, sol itd.

za 130 kg kruha stane cca din 100.— ter ostane bruto prebitek od din 165.— do din 197.— Pri 300 kg moke bi znašal ta prebitek od din 495.— do 591.— na dan. Ostala režija (plača pomočnika, vajenec, najemnina, socialne dajatve, davek, obraba orodja) znaša din 180.— tako, da ostane čisti prebitek din 315 do 411 na dan. Če se cena kruha zniža za din 0.50, ostane še vedno čisti prihodek din 120.— do 216.— dnevno.

Pri podeželskih manjših obratih, ki obratujejo z manjšo kapaciteto, pa se seveda zmanjšajo odgovarjajoče količine kruha izdatki za kvas, drva itd., kakor tudi izdatki za ostalo režijo (pomožno osebje, najemnina, davki itd.) in bo pri ceni kruha, ki odgovarja tamošnji prodajni ceni moke, vedno zasiguran primeren obstoj obrtnika.

V posebni spomenici, ki jo je razposlala Delavska zbornica, prosi občna upravna oblastva I. stopnje, da upoštevajo težke razmere delovnih slojev in določijo prodajno ceno kruha na najnižjo možno višino in da se poslužijo pooblastila iz § 150 obrtnega zakona in maksimirajo prodajne cene tudi za vsa ostala najnujnejša živila, ter končno, da posvete vso svojo pažnjo pravočasni preskrbi potrebnih količin živil (moke, masti, krompirja, olja itd.) ter drv in premoga za prebivalstvo svojega območja, da ne bo trpelo v zimi pomanjkanja. Pri tem naj oblastva upoštevajo število manj premožnih in brezposelnih prebivalcev, katerim bo treba nuditi živila in kurjavo po znižani ceni odnosno brezplačno, za kar naj pravočasno poiščejo potrebna denarna sredstva v obliki posojila ali obremenitve visokih dohodkov, dobičkov in luksuznih predmetov.

Gospodarski svet

Zveza hrvaških zasebnih nameščencev je pričela akcijo, kako bi se vspričo naraščajoče draginje zavaroval gospodarski obstoj zasebnih nameščencev, ki večinoma žive še ob starih plačah, plačujejo pa potrebščine po novih cenah in so vsled tega v svojem obstanku resno ogroženi. Hrvatski nameščenci predlagajo, da se v Zagrebu osnuje gospodarski svet, s katerim bi mogli biti predstavniki zasebnih nameščencev v neprestanem stiku, da se uvedejo kazenske sankcije za kršitev kolektivnih pogodb, da se zvišajo plače z draginjskim dodatkom, ki naj bi bil v vseh nameščenskih kategorijah enak, in da se nameščencem, ki se jim odpove služba radi selitve podjetja v drugo banovino ali celo v inozemstvo, odobri posebna višja od-

pravna, Hrvatski nameščenci so svoje zahteve predložili tudi banu v bravski banovini, da bi sodeloval z akcijo v hrvatski banovini in predvsem podprl ugodno rešitev vprašanja v pogledu posebne odpravnine onim nameščencem, ki bi bili prizadeti zaradi selitve podjetij v druge banovine. Ban za dravsko banovino je na tozadevno vlogo hrvatske banovine odgovoril, da se pridružuje akciji, da se s tesnim sodelovanjem med posameznimi banovinami po vsej državi enotno reši vprašanje ureditve dohodkov zasebnih nameščencev. K temu še pripominjamo, da je bilo tudi že v Sloveniji sproženo vprašanje o ustanovitvi gospodarskega sveta, ki naj bi iniciativno sodeloval vsaj kot posvetovalni organ pri reševanju perečih socialnih in gospodarskih vprašanj. Prav bi bilo, da se vsa vprašanja, ki jih je sprožil današnji izjemni čas, ne bi reševala le slučajno, kot jih dogodki postavljajo na dnevni red. Urejanje gospodarskih in socialnih zahtev bi se moralo vršiti sistematično, kar bi lahko storila le stalna ustanova gospodarskega sveta.

Nadure

V zadnji številki »Nove Pravde« smo pričeli določila, po katerih pripada delavcu 50 odst. povišek meзде. Kako so take pravde mnogokrat komplicirane, naj nam služi naslednji primer kot nadaljevanje članka v zadnji številki:

Gradbeno podjetje je gradilo državno cesto. Delavstvo je delalo po 10 do 12 ur dnevno, včasih pa tudi več, kakor je nanesla potreba. Vsak večer se je delavcem naznanilo, kdaj se bo naslednjega dne z delom pričelo. Čestni valjar s parnim kotlom pa se je moral kake 2 uri pred začetkom dela zakuriti, da je mogel istočasno z drugimi delavci pričeti z delom. Po končanem delu pa je bilo treba kotel očistiti, za kar se je zopet porabil nekaj časa. S kurjenjem in čiščenjem kotla je bil zaposlen delavec, ki je imel dogovorjeno plačo od ure, na vrhu tega pa je prejemal na dan po dogovoru še din 10, ker je bil na dan dalj časa zaposlen, kakor drugi delavci. To je trajalo dve sezoni. Po izstopu iz službe je delavec naštel toliko nadur, da je zanje zahteval din 3415.— Toženo podjetje je odklanjalo plačilo, češ da s plačilom din 10.— dnevno odpade vsak drug zahtevek do odškodnine za nadure. Sodnik se seveda s tem delodajalskim mnenjem ni strinjal, ker je taka pogodba nična, če niso nadure dovoljno plačane. Bistvo take sodbe je to, da je za nadurno delo dogovorjeni pavšal za delavca le tedaj obvezen, ako ta dobi v zakonu zjamčen prihodek na normalno meздо.

Nove minimalne mezde

Pri Delavski zbornici se je vršila 13. IX. 1940 konferenca predstavnikov strokovnih organizacij o stališču glede novih minimalnih mezd. Na konferenci so bili soglasno sprejeti sledeči sklepi:

1. Delavska zbornica naj vloži takoj predlog na kr. bansko upravo za nujno zaščitanje delodajalskih in delojemalskih predstavnikov v svrhu predpisa novih minimalnih mezd za območje dravske banovine;

2. načelno naj se zahteva predpis najvišje možne minimalne meзде, ker še ta ne odgovarja vsled občutnega porasta draginje nujnemu eksistenčnemu minimumu delavske družine;

3. v kolikor z zahtevo pod 2 ne bi uspeli, naj se z novo uredbo odpravijo vse izjeme čl. 3 dosedanje uredbe ter se vse delavske kategorije razdeli mesto dosedanjih treh le na dve mezdni grupi;

4. minimalne mezde naj veljajo tudi za cestne železnice, gostilniška podjetja in nakladanje ter razkladanje blaga;

5. obstoječe kolektivne pogodbe naj se v roku 15 dni v tarifnem delu prilagode novo nastalemu položaju in to neoziraje se na roke trajanja pogodbe ali odpovedne roke.

TOVARIŠI!

Pridobivajte nove naročnike

Politični pregled

Zadnje dni so

nemška letala neprestano napadala London, kar se smatra za uvod v nemško ofenzivo na Anglijo.

Kakor poročajo, je bilo doslej od bomb iz nemških letal uničeno v Londonu kakih 2000 zgradb, huje poškodovano okoli 3000 in laže poškodovano okoli 10.000. Vseh zgradb ima London približno en milijon. Ubito je bilo v prvi polovici septembra v Angliji okrog 2000 civilnih oseb, ranjeno pa okoli 8000. Od teh odpadejo kar štiri petine na sam London. Kakor javljajo zadne vesti, so Nemci začeli s francoske obale celo streljati v London. So to posebni težki topovi, ki nesejo v tako razdaljo. Na drugi strani pa so tudi angleška letala napadala razne nemške kraje, med drugimi Berlin. Posebno hud napad so po angleških vesteh izvršila te dni angleška letala na pristanišča ob Rokavskem zalivu, kjer se zbirajo nemške čete za vpad v Anglijo. Kakor poročajo Angleži, so nemški protiletalski topovi in lovska letala zbili vrsto nemških bombnikov na tla, a tudi Nemci govorijo o znatnih izgubah angleških letal.

Vrhovno poveljstvo angleške vojske na Bližnjem vzhodu je objavilo sporočilo,

da so italijanske čete vdrle na egiptska tla.

Zasedle so ruševine zapuščenega mesta Soluma in ruševine Musala. Angleške oklopne edinice opazujejo in napadajo italijanske čete. Kakor poroča švicarski list »National-Zeitung« iz Rima, Italija ne vodi vojne proti Egiptu, temveč nastopa samo proti sovražnim angleškim silam, ki imajo svoja letalska in pomorska oporišča na egiptskem področju. Za zdaj med Italijo in Egiptom ni vojnega stanja, temveč so samo prekinjeni državniški odnosi.

Zadnje vesti, ki prihajajo iz Italije, javljajo,

da Italijani dalje prodirajo v Egipt.

Zasedli so že Sidi Barani, 60 milj vzhodno od libijske meje. Odtod prodirajo dalje proti jugu v Egipt.

Ameriški kongres je

dokončno odobril zakonski osnutek o uvedbi obvezne vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah.

Kakor poročajo, je predsednik Roosevelt že podpisal zakonski predlog, ki je postal pravomočen Reuter doznava, da bo že 1. novembra vpoklicanih prvih 75.000 rezervistov na podlagi novega zakona. Ko je kongres dokončno odobril zakon o uvedbi obvezne vojaške službe v mirnem času, je prejel od predsednika Roosevelta predlog za odobritev dodatnega zneska za vojsko nad 1733 milijonov dolarjev. Od tega bo 24 milijonov porabljenih za tehnično izvedbo uveljavljanja vojaške dolžnosti.

Angleški radio je poročal iz Carigrada, da pripravlja nemški kancelar Hitler

novi mirovni ofenzivo.

Te vesti prinašajo potniki, ki prihajajo iz Nemčije v Carigrad. Baje bo podal Hitler novi mirovni izjavo. Po zatrjevanju omenjenih potnikov iz Nemčije, bi Hitler želel izogniti se vojni med zimo in se prav tako izogniti neposrednemu napadu na Anglijo.

General Antonescu je v soboto ponoči sestavil

novi rumunsko vlado, v kateri je šest članov Železne garde.

Sam je prevzel predsedstvo vlade in ministrstva za vojsko, vojno mornarico in letalstvo. Podpredsednik vlade je postal vodja Železne garde Horia Sima.

Po vesteh, ki prihajajo iz Vichyja, računa jo tam

z možnostjo, da bo nemška vojska v prihodnjih dneh zasedla tudi še vso doslej nezasedeno Francijo.

Francozi menijo, da bi se s tem položaj za Francijo samo izboljšal, ker bo vsaj odstranjeno zdajšnje nevzdržno stanje, ko so zveze med zasedeno in nezasedeno Francijo čisto prekinjene.

Kakor poročajo iz Sofije in Bukarešte so v obeh mestih

ratificirali sporazum o odstopu Južne Dobrudže Bolgariji.

S tem je bila rešena tudi tehnična stran spora nje bolgarske vojske v Dobrudžo.

Nedavne volitve v švedski državni zbor so pokazale nasledni izid: Desničarji so dobili 503.408 glasov in 23 mandata (izgubili so dva mandata), ljudska stranka 268.920 glasov in 23 mandata (štiri manj kakor doslej), agrarci 341.353 glasov in 28 mandata (osem manj), socialni demokrati 1.527.631 glasov in 134 mandata (22 več kakor doslej), švedski socialisti 18.354 in nobenega mandata (izgubili vseh šest dosedanjih), komunisti 100.349 glasov in osem mandata (dva manj kakor doslej).

Socialno-demokratska stranka je dossegla s tem veliko zmago in razpolaga zdaj v švedskem državnem zboru s 134 nasproti 86 mandatom vseh drugih strank.

Švedska socialno-demokratska stranka se zavzema za politiko nevtralnosti, vendar pa obenem zahteva skrajno oboroževanje. Nevtralnost, ki je bila osnovna črta dozodajšnje vladne politike, bo ostala tudi v bodoče.

Zadnje dni

se je mednarodni položaj Grčije znova poostiril.

Že nekaj dni terja bolgarski tisk izhod Bolgarije na Egejsko morje. Te dni so se tudi v italijanskem tisku spet pojavile zahteve po severnem delu Epira. Glede na to je grška vlada pozvala pod orožje štiri letnike obveznikov.

Vojaški strokovnjak ameriškega lista »New York Herald Tribune« major Elliot piše da Angleži navzlic vsemu prizadevanju danes ne morejo imeti pripravljene dvomilijonske vojske, ki bi se mogla postaviti po robu nemškim četam. Anglija bi mogla preizkušeni nemškim divizijam zdaj postaviti nasproti kvečjemu 12 svojih divizij, na katere se v polni meri lahko zanese.

Anglija bo morala zato vse napade na svoje ozemlje že v kali zatreti,

z bombnimi napadi onemogočiti vkrcanje nemških čet in z letalskimi napadi uničevati posamezne čete nemške vojske, ki bi se jim navzlic temu posrečilo izkrcati se na obali. Kakor hitro bi se večjim nemškim četam posrečilo izkrcanje, bi to pomenilo za Anglijo skrajno nevarnost. Upi Anglije, da se ji posreči zavrniti grozeči napad, so odvisni od tega, ali more angleška vojna mornarica skupaj s svojim letalstvom zabraniti prevoz napadalskih čet.

United Press je objavil vest iz Moskve,

da bo morda bivši komisar za zunanje zadeve Litvinov v kratkem spet nadomestil Molotova v komisariatu za zunanje zadeve,

kar bi pomenilo veliko spremembo v ruski mednarodni politiki. Potrjena pa ta vest še ni.

Po United Pressu je angleška vlada

predložila Rusiji ureditev spornih vprašanj med Anglijo in Rusijo, nastalih zaradi priključitve baltičskih držav k Rusiji.

Medsebojne terjatve naj bi se uredile na ta način, da bi Anglija dobila štiri milijone funtov zlata, ki so ga v Angliji shranile narodne banke baltičskih držav in pet in pol milijona funtov kot odškodnino za angleške investicije na Letonskem in v Estoniji. Dokončno naj bi se to vprašanje uredilo po vojni. Poleg tega pa bi Anglija vzela v najem 30 do 40 estonskih in letonskih ladij, ki so zdaj zasidrane v angleških pristaniščih. Sovjetska vlada zaenkrat še ni odgovorila na te angleške predloge.

Iz Budimpešte poročajo,

da so madžarske čete že zasedle vse transilvansko ozemlje, ki ga je Madžarski morala odstopiti Rumuniji.

V Budimpešto je odpotovalo rumunsko od-

poslanstvo, da uredi vprašanja, ki so v zvezi z odstopom severne Transilvanije Madžarski. Vojno poročilo kitajskega poveljstva govori

o velikih napadih japonskih letal na kitajsko glavno mesto Čungking.

V četrtek dopoldne, ko je bilo lepo vreme, so Japonci izkoristili dan in izvršili najmočnejši letalski napad z vseh strani. Naleteli pa so na močan protiletalski ogenj, ki je prisilil japonske bombnike, da so se umaknili v veliko višino. Bombe, ki so jih vrgla japonska letala, so poškodovale več modernih zgradb kitajske vlade. Število ljudskih žrtev pa je bilo razmeroma majhno, če se upoštevajo, da je napadalo nad 100 bombnikov. Isto poročilo trdi, da je nad 300.000 kitajskih četnikov, ki se vojskujejo za japonsko fronto v zasedenih krajih severne Kitajske dobilo povelje, da začnejo spet rušiti železniške proge, napadati vojake in uničevati prometne zveze, municijska skladišča in mostove. Z južne Kitajske javljajo, da so četniki že pričeli delati preglavice japonski vojski zlasti v južnozahodnih delih Kantona. Samo v enem spopadu med kitajskimi četniki in japonsko redno vojsko so Kitajci pobili 300 japonskih vojakov.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: debeli voli po 7 do 8, poldebili po 5.75 do 7, plemenski po 6.50 do 8, biki za klanje po 5.50 do 7, klavne krave debele po 5.50 do 7, plemenske po 5.50 do 7, krave za klobasarje po 4 do 5, molzne krave po 6 do 8, breje po 5.50 do 7, mlada živina po 6.50 do 8, teleta po 7 do 9 din; na sejmu v Kranju: voli in telce I. po 9, II. po 8, III. po 6.75, krave I. po 8.25, II. po 7, III. po 6, teleta I. po 9, II. po 8 din, v Kamniku: voli I. po 8.50, II. po 7.50, III. po 6, telce I. po 7.50, II. po 6.50, III. po 5, krave I. po 7, II. po 5.75, III. po 4.75, teleta I. po 9, II. po 8 dinarjev.

SVINJE. V Mariboru: špeharji po 9.25, pršutarji po 14, v Ptuj: špeharji po 11, pršutarji po 10, v Kamniku: špeharji po 12 do 13, pršutarji po 10 din za kg žive teže.

KRMA. V Kamniku: seno 100 do 150, v Ptuj: seno 75 do 100, slama 45, v Mariboru: seno 80, slama 40, v Kranju: lucerna 150 do 175, seno 150, slama 75 din za 100 kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 34 do 38, oprana 38 do 44 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Kamniku: goveje 14 do 17, telečje 19 do 20, svinjske 6 do 8, v Kranju: goveje 16 do 18, telečje 20, svinjske 8 do 12, v Mariboru: goveje 14, telečje 20.50, svinjske 7, v Ptuj: goveje 13, telečje 16 do 18 din za kg.

VINO. V ptujskem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 5.50, fineše sortirano pa po 7 do 8 din za liter.

ZABELA. V Kranju: sveža slanina 24, svinjska mast 25, v Mariboru: slanina 18 do 20, svinjska mast 22, v Kamniku: slanina 20 do 22, svinjska mast 22 do 24, v Ljubljani: prekajena slanina 25 do 30 din za kg.

JAJCA. Cene so že čez dinar, vendar se zelo razlikujejo med posameznimi kraji Slovenije. Gibljejo se med enim in poldrugim dinarjem za kos.

KROMPIR. Cene v Sloveniji se gibljejo od 150 do 250 din in več za 100 kg. V večjih mestih so krompirju postavili prisiljene cene okoli 150 din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah 16. septembra (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 178.27 do 181.47 (za 220.40 do 223.66) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.10 do 10.20 (za 12.48 do 12.58) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 439 do 440 din.

Sejmi

23. septembra: Boštanj, Bučka;
24. septembra: Slovenska Bistrica;
27. septembra: Krka-Podbukovje;
28. septembra: Lendava.

Drobne vesti

= **Cena pšenice v dravski banovini.** Banjska uprava odreja na podlagi navodil Prizada, da se lahko za pšenico, ki je pridelana v dravski banovini, zviša cena za 27 dinarjev pri metriskem stotu. Navedeni pribitek predstavlja izenačenje cene domače pšenice s ceno vojvodinske pšenice, ki je zaradi voznine do slovenskih postaj za toliko dražja.

= **Redno jesensko licenciranje bikov in mrjascev.** V črnomeljškem okraju: četrtek 10. t. m. ob 8. zjutraj v Dragatušu, ob 11. dopoldne na Vinici in ob 15. v Starem trgu, petek 20. t. m. ob 9. zjutraj v Metliki za občine Metliko mesto, Metliko okolico, Gradac in Radatoviče. V okraju Maribor levi breg: v četrtek 19. t. m. ob 9. dopoldne pri Mariji Snežni za občino Veliko; ob 13. pri Sv. Ani v Slov. goricah za občino Sv. Anu v Slov. goricah, v ponedeljek 23. septembra ob 8. dopoldne pri Sv. Petru za občino Košake, ob pol 10. dopoldne pri Sv. Marjeti ob Pesnici za občino Sv. Marjeto ob Pesnici, ob pol 12. dopoldne pri Sv. Jakobu v Slov. goricah za občino Sv. Jakob v Slov. goricah, ob 15. v Jarenini za občino Jarenino, v sredo 25. t. m. ob 8. dopoldne na Ranci za občino Pesnico in Košake, ob 10. v St. Ilju v Slov. goricah za občino St. Ilj v Slov. goricah, ob 14. v Kamnici za občino Kamnico, ob pol 16. v Selnici ob Dravi za občino Selnico in v četrtek 26. t. m. ob 8. v Sp. Dupleku za občino Duplek, ob 10. dopoldne v Zg. Sv. Kungoti za občino Zg. Sv. Kungoto in Sv. Križ nad Mariborom, ob pol 13. pri Sv. Juriju ob Pesnici za občino Sv. Jurij ob Pesnici, ob 15. za občino Svečino.

= **Zimska kmetijska šola pri Sv. Juriju** ob južni železnici začne svoj prvi tečaj 4. novembra ter sprejme vanj do 24 učencev. Ta tečaj bo petmesečen in bo trajal do 31. marca 1. 1941. Učenci, ki ga dovršijo, bodo prihodno jesen sprejeti v drugi tečaj, ki bo trajal prav tako pet zimskih mesecev. Prednost zimske kmetijske šole je v tem, da se kmečki sinovi pozimi teoretično in delno praktično izobrazijo v vseh kmetijskih panogah, poleti pa pomagajo doma na kmetiji. Tako ima kmet zanesljivega delavca doma tedaj, ko ga najbolj potrebuje. Druga pred-

nost je v tem, da kmečki gospodar lažje poravnava v enem letu obsrbovalnino za pet mesecev kakor pri celotni kmetijski šoli za enajst in pol meseca. V zimsko šolo se sprejmejo najmanj 16 let stari sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na domači kmetiji. Prošnji za sprejem je priložiti: krstni list, domovnico, zadno šolsko spričevalo, spričevalo o navedenosti, izjava staršev, odnosno varuha (banovinski kolek za 4 din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja ter izjavijo, da ostane prošilec po dokončani šoli na domači kmetiji, naposled davčno ali občinsko potrdilo (brez kolk) o velikosti posestva in višini letnih neposrednih davkov; to pa zaradi dosege banovinskega prispevka. Navedi je tudi natančen naslov prošilca in zadno pošto. Gojenci bodo stanovali v zavodu, kjer bodo imeli vso oskrbo. Oskrbnina bo znašala mesečno 100 do 200 din po premoženjskih razmerah staršev in se bo plačevala mesečno v naprej. Pri vstopu v šolo preišče šolski zdravnik zdravstveno stanje učencev. Bolni bodo odklonjeni. Lastnoročno pisane prošnje, kolokovane z banovinskim kolekom za 10 din, je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole pri Sv. Juriju ob južni železnici najpozneje do 1. oktobra. Vsa podrobna pojasnila daje ravnateljstvo.

Novice

* **Rumunska kraljica mati na poti skozi Ljubljano.** V petek zvečer se je peljala iz Italije na poti v svojo domovino Nj. Vel. rumunska kraljica mati Helena skozi Ljubljano v ekspresu, ki se je na naši postaji ustavil za nekaj minut. Kraljica je že počivala, medtem ko je iz svojega voza stopil rumunski poslanik v Beogradu g. Cadere ter se pogovarjal z namestnikom rumunskega konzula v Ljubljani g. Jakobom Klemencem.

* **Teden Rdečega križa** bo od minile nedelje 15. t. m. do 21. t. m. Razmere, v katerih živimo, nam narekujejo, da letos še prav posebno naglasimo plemeniti namen Rdečega križa v vsej naši javnosti. V krajih, kjer še ni Rdečega križa, naj bi se našli ljudje, ki bi ustanovili krajevno društvo Rdečega križa. Tam, kjer obstoječe društvo ne deluje, poskrbimo, da se znova zdravi. Ta teden tudi skušajmo pridobiti Rdečemu križu čim

več novih članov. Pomagajmo vsak po svojih močeh, da dobi v teh dneh Rdeči križ čim več sredstev, da bo mogel v tem popolnejši meri izpolnjevati svoje vzvišene naloge, ki so v tem, da Rdeči križ v vseh hudih časih, zlasti v vojni, pomaga vsem poškodovancem.

* **Profesor dr. Milan Jovanović-Batut umrl.** Dne 11. t. m. je umrl v Beogradu eden izmed najodličnejših predstavnikov jugoslovenske medicine vseučiliški profesor dr. Milan Jovanović-Batut. Štel je 93 let. Časten mu spomin!

* **Napredovanje orožnikov.** Napredovali so v čin orožniškega kaplarja orožniki: Osterc Jožef, Troha Jožef, Brus Edvard, Zaggar Anton, Korošec Albin, Mazi Alojzij, Kosi Franc, Gregorin Anton, Gornik Janez, Škedelj Adolf, Kampuš Franc, Novak Jožef, Planinšek Frančišek, Lorbek Jožef, Mikšič Rudolf, Selišnik Anton, Frangeš Karel, Trček Martin, Kraljič Anton, Florjančič Alojzij, Pesek Janez, Klemen Anton, Boršnik Frančišek, Gerl Feliks, Žgalin Jožef, Gregorčič Jožef, Poljšak Franc, Bračun Alojzij, Pršina Viktor, Petrič Janez, Potočnik Stefan, Fajfek Leopold, Senjug Stefan, Musulin Števan, Mele Stanislav, Istenič Anton, Gorenc Anton in Jurkovič Peter.

* **Smrt bivšega ministra.** V zdravilišču Vračarju je umrl bivši minister in predsednik skupščine g. Milan Simonović. Pokojnik se je rodil leta 1881. v Varvarinu. Po končani sredni šoli je študiral pravo na beograjskem vseučilišču in se po končani visoki šoli posvetil odvetništvu in politiki. Bil je večkrat izvoljen za poslanca in bil v več vladah minister, nazadnje v vladi dr. Stojadinovića kot minister za pravosodje. Bil je tudi član

Dopisna trgovska šola

v Ljubljani, Kongresni trg 16/II

vpisujc

v svojo Dvoletno trgovsko šolo in ostale tečaje ter poedine predmete, kakor knjigovodstvo, stenografijo, pravo itd. ter tuje jezike, kakor nemščino, italijanščino, francoščino in druge.

Vpiše se lahko vsakdo.

Pouk se vrši z dopisovanjem, je osebni in zato uspešen. — Vsa pojasnila pri vodstvu zavoda brezplačno.

F. Gobey:

10

Umor na plesu

Dekle je bilo nekoliko zmedeno, toda sodnik je mirno nadaljeval:

»V loži umorjene Julije Orcivalove!«

»Julijo so umorili! Ni mogoče!« je vzklila Berta. In toliko, da se ni zgrudila.

»Ali vas je ta vest močno pretresla?« je nadaljeval in pomignil tajniku, naj piše.

»Da, zelo.«

»Ali tega še niste vedeli?«

»Kje naj bi bila pa zvedela? Listov ne dobivam, zjutraj pa nisem šla od doma.«

»Strašno je to in razumem, da vas je hudo zadelo. Ali ste poznali Julijo Orcivalovo?«

»Da... poznala sem Julijo Berthierjevo pred leti. Skupaj sva se učili v samostanu.«

»Potem razumem vašo bol. Če človek zve iznenada za smrt človeka, prijatelja...«

»Gospa Orcivalova ni bila moja prijateljica,« je vzklila Berta. »Ko je zapustila samostan, je nisem več videla. Potovala je po tujini in ko se je naselila v Parizu, je živel v krogu... kamor jaz nisem prišla... nisem marala priti.«

»Razumem vas, draga gospodična in kar vem jaz o vas, se vse s tem ujema. Vas ljubi in spoštuje tudi gospa Cambryjeva. Zato verjamem, da niste bili v palači Julije Orcivalove in da tudi niste pustili pahljače z bodalom v loži, kjer so Julijo umorili. Izgubili ste pač pahljačo, nekdo pa jo je našel in izrabil. To je jasno. Prosim vas samo, da mi natanko opišete, kaj vse ste storili po odhodu iz hiše gospe Cambryjeve.«

Berta je sklonila glavo in ni odgovorila.

»Pomagaj vam bom, da se boste lažje spomnili,« je začel sodnik iznova. »Služkinja vaše sestre vas je prišla iskat okoli enajstih zvečer in hitro ste se odpeljali v ulico Caumartin. Ostali ste pri gospe Crozonovi do tretje ure zjutraj. Ali je bil njen mož doma?«

»Ne.«

»Ali je pustil svojo bolno ženo kar tako samo, brez pomoči?«

»Križa je prišla iznenada in ni mogel biti nanjo pripravljen. Prišel je domov zelo pozno.«

»Ne.«

»Ali je pustil svojo bolno ženo kar tako samo, brez pomoči?«

»Križa je prišla iznenada in ni mogel biti nanjo pripravljen. Prišel je domov zelo pozno.«

»O tem bom vprašal služkinjo.«

»Ali je ona tu?« je plašno vprašala Berta Lesterelova.

»Da, gospodična, na hodniku čaka. Poklicaj jo bom v sobo.«

»Ne,« je prestrašeno vzklila Berta. »Ni treba. Ne želim je videti.«

»Gospodična,« je hladno dejal gospod Darcy, »zdi se mi, da ne razumete dovolj nevarnosti svojega položaja... in tudi mojega ne. Nocoj je nekdo zagrešil zločin. Meni je bila zaupana preiskava. Gospodična Orcivalova je bila umorjena z vašim bodalom...«

»Kaj? S tem bodalom?« se je zgrozilo lepo dekle.

»V njeni smrtni rani so ga dobili in če bi ga potegnili iz pahljače, bi videli na njem še sledove Julijine krvi.«

Gospodična je molčala.

»Zdaj boste lahko razumeli, da je izpoved služkinje zelo pomembna. Če se bojite, da ne

bo ona vas dolžila zločina, ali da si vsaj o vas ne bo mislila česa neprimerne, se lahko skrijete v sosedno sobo, pa jo bom potem samo zaslišal.«

»Čemu jo mislite zasliševati?« je plaho šepnila Berta. »Povedala vam bo, da snoči ni prišla v hišo gospe Cambryjeve. Prihranite moji sestri neprijetnost in bolečino. Naj ne zve, da sem se poslužila njenega imena in njene bolezni... za neko laž...«

Sodnik je presenečeno pogledal. Tega pač ni pričakoval.

»Torej sestra ni snoči poslala po vas in sploh niste bili v ulici Caumartin?«

Gospodična je samo molčala.

»Toda nekdo je le prišel po vas! Nekakšna sobarica ali služkinja. Povejte mi, kdo je bila ta ženska, če mislite, da vas bo njena izpoved rešila iz nerodnega položaja.«

»Ne poznam je,« je zmedeno rekla Berta.

»Ne poznate je in sredi noči ste odšli z njo? Opozoriti vas moram, da je takšna obramba zelo slaba. Toda resnico bom zvedel. Našel bom kočijaža, ki vas je vozil, in zvedel bom, kam ste se peljali... Govorila bo tudi sobarica gospodične Orcivalove!«

»Ona me ni prišla iskat!«

»Vse bom še zvedel. Zaslišal bom vso služinčad gospe Orcivalove in napraviti bom dal hišno preiskavo v njeni palači. Ali ste kdaj pisali svoji nekdanji prijateljici?«

»Ne, nikoli, gospod,« je odkrito povedala Berta.

Sodnik je bil že po zvoku njenih besed prepričan, da govori resnico. Takoj je prešel na drugo vprašanje:

»Ali ste kaj slišali o samomoru grofa Venceslava Golimina?«

glavnega odbora Jugoslovenske radikalne zajednice.

* **Preskrba dravske banovine z žitom in moko.** »Prizad« je odobril za dravsko banovino 1000 vagonov žita in moke.

* **Slovenski pesniki v ruskem prevodu.** Nedavno je izšla knjiga slovenskih pesnikov v ruskem prevodu. V knjigi so zastopani Oton Župančič, Tone Seliškar, Srečko Kosovel in Mile Klopčič. Za knjigo je vladalo v Rusiji veliko zanimanje. V treh dneh je bila razprodana vsa naklada 10 000 izvodov.

* **Vestfalski otroci so se odpeljali.** V soboto zjutraj so se vrnili vestfalski otroci, ki so bili na počitnicah v domovini pod vodstvom gđc. Ažmanove, nazaj v Nemčijo. Pred odhodom so imeli v kapeli Vajenskega doma zahvalno sv. mašo s sv. obhajilom. Pri maši so jim pelev slovo deklice licejske osnovne šole. Po skupnem zajtrku v Vajenskem domu so šli na postajo, kamor so jih spremili njihovi prijatelji in znanci.

* **Velika gasilska vaja z napadom iz zraka.** V nedeljo 8. t. m. je bila na Vrhniki vaja pred napadom iz zraka. Dopoldne okoli 11 ure je bil dan znak za alarm iz tvorniških siren in zazvonilo je plat zvona. Takoj so se oglasile protiletalske strojnice in obstreljevale letalo, ki je plulo nizko nad hišami in metalo navidezne bombe. Nenadno je nastopila saniteta, sestavljena iz dveh vojaških reševalnih avtomobilov, opremljenih z maskami in zaščitnimi oblekami proti strupenemu plinu iperitu, in 14 samaritank gasilskih čet z Vrhnike in Verda pod vodstvom agilnega zdravnika dr. Janka Klepca. Hitro so prepeljali navidezno ranjene in zastrupljene vojake v ambulanco v šoli, kjer so jim samaritanke nudile prvo pomoč. Kakor sanitetna je bila tudi gasilska služba zelo dobra. Četi z Vrhnike in Stare Vrhnike sta gasili napadeno skladišče, četa z Verda je varovala glavno pošto, četi iz Blatne Brezovice in Drenovega griča pa sta branili skladišče na postaji. Celotna vaja je odlično uspela. Vaja se je izvršila pod vodstvom kapetana II. klase g. Nikole Jarića in okrožnega gasilskega poveljnika g. Janka Gostiše.

* **Smrt zavedne koroške rojakinje.** V Veljnji vasi pri Bilčovsu je umrla ga. Ana Krušičeva. Pokojnica je bila vseskozi zavedna slovenska žena. Pevci so ji ob grobu zapeli slovenske žalostinke. Blag ji spomin!

* **Mariborski mestni fizik dr. Alfonz Wankmüller umrl.** Te dni je na svojem posestvu na Kamnici zadet od srčne kapi umrl mariborski mestni fizik g. dr. Alfonz Wankmüller. Pokojni zdravnik je bil splošno priljubljen zlasti med mariborskimi ubožci, s katerimi je imel kot mestni zdravnik mnogo posla in katerim je izkazoval velike dobrote. Pokojnik zapušta ženo in štiri nedorasle otroke. Prizadetim naše iskreno sožalje!

* **V Ljubljani je odprta zobarska šola.** V nedeljo je bila v Ljubljani v Vegovi ulici 8 odprta dentistična (zobarska) šola, ki je edina te vrste v Jugoslaviji in sploh na Balkanu. Vstop v šolo imajo le tisti, ki so že dovršili 14 let praktičnega dela.

* **Obnovitev stare cerkve na Koroškem.** Nedavno so obnovili notranjost cerkve v Skočidolu na Koroškem, ki je bila zgrajena okoli l. 1300. Stroške nosi 142 župljanov.

* **Besarabski Nemci potujejo te dni skozi Maribor.** Besarabski Nemci so začeli v torek potovati skozi Maribor v Nemčijo. Te dni je bil posvet o njih prehrani na mariborskem mestnem magistratu. Izvoljen je bil poseben odbor pod vodstvom mestnega tržnega nadzornika inž. Večerjeviča, ki bo skrbel za prehrano. Prehrano je prevzel postajni restavater g. Majcen. Prevozi besarabskih Nemcev bodo trajali 35 dni nepretrgano.

* **Slovesna otvoritev mostu čez Muro pri Petanjcih** bo v nedeljo 22. t. m. ob 10. uri. Most bo slovesno otvoril g. ban, blagoslovil pa ga bo lavantinski knezoškof dr. Ivan Jožef Tomažič. Pripravljalnemu odboru predseduje murskosoboški župan g. Ferdinand Hartner.

* **Koncentracijska taborišča za špekulante z življenjskimi potrebščinami.** Hrvatski ban je izdal uredbo o pošiljanju špekulantov z življenjskimi potrebščinami na prisilno bivanje. Na podlagi te uredbe je bilo te dni poslano že več špekulantov v koncentracijska taborišča. Špekulanti bodo morali prisilno bivati na najbolj siromašnih področjih, da bodo neposredno videli bedo in stisko naroda. Pravijo, da bo izdana taka uredba tudi za dravsko banovino.

* **Z novo železniško potno tarifo bo uvedeno nekaj novih ugodnosti.** Dne 1. oktobra stopi v veljavo nova potniška tarifa, ki prinaša nekaj novih ugodnosti. Najbolj rabljene so bile doslej tako imenovane nedeljske povratne vozovnice. Te karte, ki so doslej veljale le za potniške vlake, bodo od 1. oktobra dalje veljale tudi za brze vlake. Prej je bilo mogoče uporabiti nedeljsko karto le za vožnje od 11 do 250 km, zdaj pa se podaljša vožnja na 300 km. Kupiti bo mogoče nedeljsko karto tudi za I. razred, kar je bilo doslej nemogoče. V veljavi ostanejo brez pomembnejše razlike ugodnosti, ki smo jih poznali že doslej. Omenimo samo turistične karte, ki so se jih posluževali lahko tisti, ki so prebivali na oddihu ali zdravljenju v kakem kraju najmanj deset dni. Razdalja odhodne in namembne postaje pa znaša še vedno 200 km. Novost so skupinska potovanja s popusti. Za skupine od osmih do 29 odraslih oseb se dovoljuje popust 33 in ene tretjine odstotka, za skupine 30 oseb in več pa 50 odstotkov popusta. Ti popusti veljajo za vse vlake in razrede, namembna postaja pa mora biti oddaljena vsaj 31 km. Te skupinske karte bodo imele še eno ugodnost. V skupini od osmih do 29 oseb bo ena vozovnica prosta, če bo štela skupina vsaj 15 ljudi. V skupini od 30 oseb dalje pa bosta brezplačni dve vozovnici, če bo v skupini vsaj 50 ljudi.

* **Najstarejše gotске slike odkrite na Muti.** Na Spodnji Muti stoji sredi polja nedaleč od vasi cerkva sv. Janeza, ki zbujajo na svoji obliki in slogu zanimanje poznavalcev. Ljudska pripovedka pravi o tej cerkvi, da izhaja iz 9. stoletja. Mariborski akademski slikar g. Golob se je za cerkev že dolgo zanimal in naposled dognal, da je ves preslikerij te cerkve poslikan z gotskimi freskami. Verjetno so te slike iz 13. stoletja, torej iz tiste dobe kakor freske v Crngrobu.

* **Na Hrvatskem strogo preganjajo navijalce cen.** Poleg določil za interniranje navijalcev cen in špekulantov z živila je hrvatski ban izdal odločbo, po kateri morajo tudi zasebniki prijavljati vse svoje zaloge živil, kar so jih nakopičili doma. Dovoljeno je imeti doma živil največ za šest mesecev. »Hrvatski dnevnik« zatrjuje, da bodo oblastva enako strogo ravnala tudi z zasebniki, ki ne bi prijavili zalog, ker bodo na vsak način skušala narediti red in preprečiti, da bi se na ta način nategovale cene živilom.

* **Lisca je dobila v nedeljo elektriko.** Planinska postojanka na Lisci je dobila v nedeljo električno razsvetljavo. Napeljava bi morala biti že davno končana, pa spričo pomanjkanja električne žice to ni bilo prej mogoče. Koča na Lisci ima 947 m nadmorske višine. Najpriljubnejše izhodišče je s postaje Brega pri Sevnici. Koča ima 27 prenočišč. Poleg dobre kuhinje je na razpolago izvrstna kapljica z Bizeljskega.

* **Ameriška milijonarka za svinisko pastirico v Sremu.** V sremski vasi Erdeviku živi neka Američanka, ki je bila nekoč milijonarka. Še trenutek, pa bo preporno. Pravica bo šla neusmiljeno svojo pot!

Berta je jecljala, a vendar ni rekla ničesar.

* **Torej se ne marate opravičiti?** Pomislite! Moral bom sporočiti gospej Cambryjevi, da sem dal zapreti njeno prijateljico gospodično Berto Lesterelovo, ker sumim, da je morila.

Sodnik je upal, da bo lepo dekle zdaj le popustilo.

Berta je zvilila roke, usta so se ji odprla, toda ničesar ni rekla.

* **Ne, je potem zajecjlala.** »Dovolj je en umor. Nočem zakriviti še drugega.«

Potem je še tiše rekla:

* **Zaradi mene storite, kar mislite, da je prav.**

Gospod Darcy je bil bolno presenečen. Izročil je svojemu tajniku tiskovino in mu rekel:

* **Izpolnite to zaporno povelje!** Napišite nanj ime gospodične Berte Lesterelove!

VII.

Gaston je zelo vznemirjen zapustil pisarno gospoda Rogerja Darcyja. Poslednje besede neizprosne sodnika so ga prestrašile. Ko je prišel po stopnicah palače na trg, je sklenil, da bo tam počakal svojega strica.

Pred vrati je čakal poleg njegovega tudi stričev voz. Začel se je izprehajati sem in tja in se zakopal v črne misli. Peklo ga je, da je zapletel v preiskavo o Julijinem umoru tudi Berto, ki je s'utlil, da bi se utegnila ta preiskava zanj slabo končati. V duhu je videl pred sabo poročno sodišče in sodnika, ki bo morda pognal na morište njegovo iz-

Gospodična je prebledela in takoj odgovorila:

»Da, v listih sem to brala.«

»Ali grofa Golimina niste poznali?«

»Ne, gospod!«

Sodnik je bil po njenih besedah spet prepričan, da je njen odgovor iskren, in je zavrgel misel, da bi mogla biti takšna zveza med Goliminovim samomorom in umorom Julije. Zato se je odločil, da bo napadel kar naravnost.

* **Gospodična, opozoril sem vas že na nevarnost, ki se vanjo podajate, ker mi nočete vsega odkriti.** Poslušajte! Zapustili ste salon gospe Cambryjeve in se odpeljal z žensko, o kateri trdite, da je ne poznate. K sestri niste šli, a domov ste se vrnili šele okoli štirih zjutraj. Kaj ste delali od pol dvanajstih zvečer do štirih zjutraj? Kje ste bili takrat?

Po kratkem odmoru je nadaljeval:

* **Ne odgovarjate?** Jaz pa nadaljujem! Kako je bodalo, ki je bila z njim umorjena Julija Orcivalova, prišel iz vaših rok v morilčeve? Če bi mi rekli, da ste ga izgubili v operi, bi to vzel na znanje. Mislil bi, da je nosila bodalo neka druga ženska in se ga poslužila... ker so videli neko žensko, ki je šla v ložo in jo potem zapustila. Toda nikakor ne morem razumeti, kako bi bila mogla najti vaše bodalo, če ste ga izgubili v loži ali na ulici, ženska, ki je šla na ples, da bi ubila gospodično Orcivalovo.

* **Priznam, da bi bilo to prav čudno,** je mirno odvrnila Berta. »Prišegam vam pa, da jaz nisem kriva. Priznam tudi, da se zelo slabo branim. Toda nekaj mi boste priznali: če bi bila jaz izvršila ta strašni zločin, ne bi bila pustila v loži orožja, ki bi ga vsakdo

moral prepoznati. Tudi ne bi bila bodala kazala v hiši gospe Cambryjeve... zlasti ga pa ne bi bila pokazala vašemu nečaku.«

* **To razumem.** Toda človek časih lahko zagreši nepremišljen umor. V tem primeru vam vaše besede, ki ste jih pravkar izrekli, ne bi dosti pomagale. Rajši mi priznajte, da ste bili na plesu s svojo znanko, ki vas je poklicala ali povabila in ki je poslala po vas svojo sobarico. Če to zaupate in če se prepričam o resničnosti vaših besed...

* **Nimam prijateljice,** je hladno odvrnila Berta.

Te besede so sodnika presenetile.

* **Dobro.** Zmotil sem se torej. Pri sestri niste bili in na plesu v operi niste bili. Kje pa ste bili potem od pol dvanajstih do štirih zjutraj? Vedite, da je preiskovalni sodnik kakor spovednik in da mora molčati o tem, kar je slišal. Zato mi povejte, ali niste bili v tem času... oprostite mi, pri kakšnem prijatelju — o tem bi se lahko takoj diskretno prepričal — in ta okoliščina bi bila pozabljena.

Dekletu so se vdrle debele solze.

* **Razumem vas, gospod,** je zajecjlala.

* **Tudi tega ponižanja mi je bilo treba.**

* **Nikakor vas ne mislim poniževati,** je ganjen rekel gospod Darcy. »Iščem resnico in lotim se vsega, da jo najdem. Zakaj ne govorite? Ali se bojite koga izdati? Pomislite, da vas bom moral poslati v zapor, samo da bom zvedel to, kar moram zvedeti! Pazite, gospodična! Nekaj skrivnostnega je za tem zločinom in samo vi mi lahko to pojasnite. Ne varajva drug drugega! Če bi mi vi odkrili zdaj resnico, bi morda lahko rešil osebo, ki jo vi krijete in ki se zanjo nezmi-

ka, zdaj pa je svinjska pastirica. Ta ženska je Ida, rojena Webova, žena Konrada Animusa, ki je pred mnogimi leti odšel v Ameriko iskat sreče. Srečo je res našel. Z žilavo pridnostjo je prišel do blagostanja in si izbral za življenjsko tovarišico Ido Webovo, hčerko bogatega farmerja. Toda sreča je hitro zapustila mlada zakonca. Konrad Animus je zbolel in skoro vse njegovo bogastvo je šlo v roke zdravnikov. Ko je po dolgem času ozdravel, je bil nesposoben za delo. Pred desetimi leti sta se zakonca s hčerko Dorotejo preselila v možovo domovino. Prispela sta prav času splošne gospodarske stiske in zaman iskala kakršnekoli zaposlitve. Tako sta se morala zadovoljiti s tem, kar jima je usoda namenila: prevzela sta čuvanje svinj v sremski vasi Erdeviku.

* **Spet povodnji.** Letos ne pridemo iz dežja. Nekaj lepih dni v začetku septembra nas je navdajalo z upanjem, da se bo vreme vsaj pred jesenjo izboljšalo. Toda zadnje dni so bili spet nalivi po raznih krajih Slovenije. Tako nad Polhovim Gradcem, okoli Ljubljane, v Dravinjski dolini, pa tudi Savinjski dolini in drugod. Reke in potoki so močno narasli in marsikje prestopili bregove. Med drugim je bila Dravinjska dolina spet spremenjena v jezero. Ker je nehalo deževati, je voda spet padla.

* **Lastovke se zgodaj selijo.** Iz raznih krajev poročajo, da so se letos lastovke selile že pred malim šmarnom, medtem ko se navadno selijo po malem šmarnu. Pravijo, da zgodna izselitev lastovk pomeni mrzlo jesen in hudo zimo.

* **Smrtna prometna nesreča.** Na Glavnem trgu v Mariboru je Göttlichov tovorni avto povozil 18letno Frido Pernatovo iz Limbuša. Nesrečni mladenki, ki se je peljala na kolesu, so šla kolesa težko naloženega tovornega avtomobila preko telesa. Pernatovo so reševalci odpeljali v bolnišnico, kjer pa je podlegla smrtnim poškodbam. Šoferja tovornega avtomobila Ivana Berzenca je policija aretirala.

* **Vlak ju je smrtno poškodoval.** V nedavni noči sta bila na progi v predoru pri Podrožci zaposlena 36letni Janez Fintič in Franc Melhar, oba z Brda pri Lešah, občina Št. Jakob v Rožu. Pri delu nista opazila prihajajočega vlaka, ki ju je zgrabil, podrl na tla in hudo poškodoval. Ker se je to zgodilo v temni noči, nesreče niso takoj opazili in tako so hudo poškodovana moža našli šele drugo jutro. Ponesrečenca so takoj prepeljali v belja-

sko bolnišnico, vendar ju kljub zdravniškemu prizadevanju niso mogli več rešiti. Pogreba sta se vršila ob izredni udeležbi domačinov na domačem pokopališču v Št. Jakobu v Rožu. Rajni Janez Fintič zapušča priletne otroke, Franc Melhar pa 12 otrok in ženo. S hudo prizadetima družinama sočustvuje vsa okolica.

* **Usodna prva vožnja z motociklom.** Ljudje, ki so šli v soboto na sejem v Žužemberk, so našli v gozdu pri Muljavi razbito motorno kolo, ob njem pa dva moška, enega mrtvega in drugega v nezvesti. O najdbi so obvestili orožniško postajo v Stični. Na kraj nesreče je šla komisija, ki je ugotovila, da sta ponesrečenca Franc Mušič in Ignac Perne. Zaposljena sta bila pri gradnji vodovoda v Zagradcu. Oba mladeniča sta napravila poskusno vožnjo proti gozdu pri Muljavi. Vožil je Mušič in je bila to njegova prva vožnja na motornem kolesu. Kolo sta si izposodila iz šune Orlove gostilne v Zagradcu in sta vozila brez luči, kar je postalo zanju usodno. Mušič, ki je bil doma iz Trzina, je bil na mestu mrtev. Dobil je smrtno rano na glavi. Perne, ki je sedel na zadnjem sedelu, je hujše ranjen.

* **Ponesrečenec umrl.** Nedavno je udaril konj hlapca pri veleposestniku in industrijcu dr. Arturju Pergerju Založnika Alojza. Ponesrečenca so prepeljali v slovenjegraško bolnišnico, kjer so se zdravniki trudili, da bi mu rešili življenje, a je bil ves trud zaman. Pokojnik zapušča ženo in štiri nepreiskrbljene otroke. Truplo rajnega so prepeljali domov v Mislinje. Blag mu spomin!

* **Požar v Košnici pri Celju.** Te dni se je zaradi pokvarjenega dimnika vnela lesena hiša cinkarniškega delavca Antona Šajnerja v Košnici pri Celju. Požar se je hitro razširil na vso hišo in na hlev poleg hiše. Domačim se je posrečilo rešiti le nekaj pohištva in obleke, vse ostalo pa je zgorelo. Ogenj je uničil tudi veliko zalogo krme, ki je bila spravljena nad hlevom. Na kraj požara so prispeli celjski gasilci, ki se jim je posrečilo požar omejiti.

* **Velik požar blizu meje je terjal smrtno žrtev.** Pri posestniku Alojziju Germu v Dolgi dolini pod Sv. Urbanom pri Mariboru je nastal ogenj, ki se je razširil na vso domačijo. Ognjeni jeziki so prešli tudi na gospodarsko poslopje sosednega posestnika Klanjščka. Na kraj požara so prišli domači, okoliški in mariborski gasilci, ki se jim je z združenimi močmi posrečilo omejiti ogenj. Germova do-

mačija je zgorela do tal, medtem ko je posestniku Klanjščku zgorela le sadna stiskalnica. 65letni posestnik Alojzij Germ je med požarom nekajkrat vdrl v gorečo hišo ter spravljal iz nje posteljnino in obleke. Ko je bila hiša že vsa v plamenih, je še enkrat poskusil svojo srečo. Ko je bil v goreči spalnici, pa so se nenadno zrušili nanj goreči tramovi in ga pokopali pod seboj. Takoj so gasilci vdrl v notranjost hiše ter izvlekli Germa izpod tramovja. Alojzij Germ je dobil hude poškodbe po vsem telesu, razen tega pa še tako hude opekline, da so ga morali odpeljati v mariborsko bolnišnico, kjer pa je kmalu umrl. Preiskava je dognala, da je požar nastal zaradi tega, ker so se v dimniku vnele saje in so začele iskre padati v seno v gospodarskem poslopju.

* **Smrtna nesreča motociklista.** Sin znane Špendalove rodbine Jože iz Spodne Drage pod Višnjo goro je bil v Ljubljani na orožnih vajah. V soboto zvečer se je odpeljal z motornim kolesom iz Ljubljane in se ustavil v Omahnovi gostilni pod Višnjo goro. Z njim se je peljal tudi njegov prijatelj Kovač iz Mleščevega pri Stični. Iz gostilne sta se odpeljala nekoliko dobre volje proti domu. Po kratkem odmoru malo pred domom sta se tovariša spet odpeljala naprej mimo Špendalove hiše, ker je hotel Špendal najprej pripeljati tovariša na njegov dom. Nekaj sto metrov pred tovariševim domom pa je srečal gonjača, ki je gnil proti Ljubljani živino za nekega mesarja. Kaj je bil povod nesreče, še ni povsem ugotovljeno. Špendal je zapeljal naravnost med živino in zadel v glavo vola s tako silo, da je padel z motorja in je bil takoj mrtev. Njegovega tovariša je vrglo čezenj na cesto, kjer je obležal z manjšimi poškodbami.

* **Otrok je utonil v vodnjaku.** Triletni sinček posestnikove žene Jožefe Zupančičeve na Raki se je s sosedovimi otroki igral na dvorišču, medtem ko je mati kuhala v kuhinji in zdaj pa zdaj prišla gledat, kaj počne fantiček. Kljub njeni pozornosti pa se je otrok nenadno izmuznil iz družbe. Ko je opazila, da ga ni več med otroki, ga je šla iskat. Šele čez nekaj časa ga je našla v vodnjaku. Na klice nesrečne matere so prihiteli sosede, ki so poskušali z umetnim dihanjem obuditi otroka k življenju, pa je bilo že prepozno. Občina bi morala poskrbeti, da bi bili vodnjaki ograjeni.

* **14mesečno dete utonilo v mlaki.** Na Pavlovskem vrhu pri Svetinjah se je pripetil

voljenko. Kako neroden je bil! Berta bo njegova žrtev. In še bolj je občutil ljubezen do tega dekleta. Sklenil je, da je ne bo zapustil, naj se zgodi karkoli, zlasti zdaj, ko je padla vsa nesreča nad njo.

Sam pri sebi pa je le tudi upal, da zasliševanje ne bo dolgo trajalo in da bo stric pustil Berto domov. Takrat se ji bo približal in ji povedal vse, kar mu teži srce. Prosil jo bo, naj mu oprost, da jo je nehote izpostavil nevarnosti, in prepričal jo bo, da so njegovi občutki do nje še močnejši kakor so bili kdaj prej.

Bil je hladen zimski dan in izprehajanje pred sodno palačo ni bilo prav prijetno. Gaston pa je pogumno stopal po pločniku in se jezil, da Berte in strica še ni. Med tem pa se je pred palačo ustavil voz in v spremstvu detektiva je stopila iz njega ženska, ki mu ni bila čisto neznana. Spomnil se je, da je to služkinja Bertine sestre Matilde, in sam pri sebi se je že veselil, da bo ta ženska lahko potrdila, da je snoti prišla po Berto v hišo gospe Cambryjeve in jo potem odvedla v ulico Caumartin.

»No,« si je rekel Gaston, »s tem bo dokazano, da Berta ni bila v operi. Zdaj sem lahko miren. Čez deset minut bo zasliševanja konec in Berta bo spet svobodna.«

»Oho!« je tedaj nekdo vzkliknil za njem. »Kaj pa delate tu?«

Bil je Lolif.

»Kaj pa nosi vas tu okoli?« je odvrnil Gaston.

Kaj? Ali še ničesar ne veste? Da, da, vi ste odšli iz opere brezgodaj, vašemu stricu pa je zaupana preiskava. Najbrž vam je že povedal, da so Julije Orcivalovo zaklali v operi.«

»Ali veste kaj podrobnosti? Saj ste videli iz naše lože prav toliko kakor jaz.«

»Vem več kakor vi!«

»Ne zavidam vam tega. Sicer pa povejte mi, kaj veste?«

»Marsikaj. Toda za pričo sem poklican in ne smem nikomur ničesar povedati, dokler me sodnik ne zasliši.«

»No, no, oprostite!« mu je dejal Gaston. »Prosim vas, le pojdite in razsvetlite pravico pamet. Toda, da je ne boste le še bolj zmedli!«

»Omalovažujete me, toda verujte mi, da bo Lolif maščeval vašo nesrečno Julijo. Vašemu stricu bom pokazal pravo pot. Polno vrečo dokazov imam!«

»Samo pojdite k njemu!«

»Pojdem! Če pridete zvečer v klub, vam bom morda lahko kaj več povedal.«

Lolif je stopil v palačo s pomembnostjo človeka, ki vse ve. Gaston je spet ostal sam.

»Samo da ta tepec ne bi vsega še bolj zapletel,« si je rekel mladi mož, ki je gledal za njim. »Sreča je, da ne pozna gospodične Lesterelove! Če bi jo poznal, bi si utegnil še kakšno neumnost izmisliti! Upam, da je sploh ne bo videl. Saj mi je stric obljubil, da jo bo skril pred vsemi drugim pričami.«

Med tem pa je mineval čas in o Berti ni bilo sledu. Zakaj je potrebno to dolgotrajno zasliševanje? Gaston je videl, kako ljudje prihajajo in odhajajo. V neki zavaljeni ženski je celo spoznal vratarico lože v operi.

Morda se je vse skupaj preveč zapletlo?

Izenada pa je pred palačo obstal voz in iz njega je skočil policist. Elegantna žena je prišla iz palače in hitro stopila h Gastonu.

Bila je Marica, sobarica rajne Julije Orcivalove.

»O, gospod,« je žalostno dejala, »takšna smrt... Sirota je umrla tako mlada!... Strahno je to!«

»Ali so vas poklicali za pričo?«

»Da, in povedala bom vse, kar vem. Maščevati hočem svojo drago gospodarico!«

»Vse boste povedali... vi? Torej vi?«

»Dobro poznam zver, ki je ubila gospo! Pohitela bom k sodniku in mu vse povedala... Vse bom dokazala in ona pojde na morišče!«

»Kdo pa je ona?«

Marica je hotela že povedati ime, tedaj pa je pristopil policist in ji prepovedal dalje govoriti.

»Dosti ste izblebetali,« ji je rekel. »Zdaj morate iti k preiskovalnemu sodniku. Pojdite z menoj, gori vas že čakajo!«

Sobarica se je obrnila in šla. Darcy ji je še hitro rekel:

»Jutri bom do poldneva doma! Obiščite me!«

Gastonovo upanje je spet zraslo.

»Marica pozna zločinko,« si je rekel. »Torej ni Berta! Moj stric je storil prav, da jo je dal poklicati. Čez četrte ure bo vsega konec. Počakal bom tu, da bom lahko pozdravil svojo Berto.«

Toda kruto se je motil. Takoj nato je pred palačo obstal voz in nekdo je sedel vanj. Ko se je voz peljal mimo njega, je videl, da sedi v njem Berta. Poleg nje pa je sedel detektiv, ki je bil dovedel Julijino sobarico.

Gastonu se je zdelo, da ga je iznenada zadela kap.

(Dalje)

žalosten dogodek. Pri posestniku Vizjaku je poleg hiše pol metra globoka mlaka. V tej mlaki napajajo živino. Te dni sta oče in mati delala na njivi poleg hiše, 14-mesečni Peterček pa se je tam okoli igral. Naenkrat je otrok nekam odkobacal. Ko ga je mati pogrešila, so ga začeli iskati. Našli so ga v mlaki že mrtvega in so bili vsi poskusi, da bi ga oživili, zaman.

* **Pod vlak je skočil.** Nedavno so med Mednom in Št. Vidom našli močno razmesarjeno moško truplo. Neznanelec je imel zmečkano glavo in noge odrezane nad kolenom. Pa tudi po vsem ostalem telesu je bil hudo razmesarjen. Orožniki iz Št. Vida so zadevo preiskali in dognali, da gre za samomor. Truplo je ležalo tako, da je bilo že na prvi pogled jasno, da je neznanelec legel počez čez tir in tako ležeč pričakal brzega vlaka. Kmalu so spoznali v obupancu brivskega mojstra Adolfa Zupančičeva iz Ljubljane. Nesrečni Adolf Zupančič je štel 32 let in je vodil v Ljubljani samostojno brivnico. Zadnje čase je bil videti močno zagrenjen, najbrže zaradi hudih gmotnih razmer, ki so ga naposled tudi dovedle v prostovoljno smrt. Rajnki je bil priključen mož. Bodi mu blag spomin!

* **Smrt zaradi pasje stekline.** Pred dvema mesecema je stekel pes v Skorbi pri Ptuj ugriznil v lice 5letno Marijo Požunovo, ki je spala na domačem vrtu. Zaradi krika hčerkice je prihitela njena mati, katero je pes tudi napadel in jo ugriznil v nogo. Steklega psa so vaščani ubili, obe ranjenki pa so nemudno poslali v mariborsko bolnišnico. Medtem ko se je mati kmalu vrnila zdrava domov, je njena hčerkica po hudem trpljenju v bolnišnici umrla.

* **Huda železniška nesreča.** Nedavno zvečer se je pripetila na Vodovodni cesti v Ljubljani huda nesreča. Posestnik Franc Dovč iz Savelj, star 60 let, se je z zapravljenim po Vodovodni cesti peljal proti domu. V trenutku, ko je vozil čez tračnice, se je pripeljal kamničar. Stroj je zagrabil konja in ga zmečkal, voz pa je treščil v obcestni jarek. Dovč je obležal na cesti s prebito lobanjo. Poklicani reševalci so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima tudi hude notranje poškodbe.

* **Prva kazen zaradi špekulacije v Ljubljani.** Politijska uprava v Ljubljani je bila že pred nekaj tedni opozorjena, da je trgovec s pšenico in kolonialnim blagom Fr. Schnabel, ki ima svojo prodajalno na Tyrševi cesti za Bežigradom, prejel vagon bele moka.

Moka je prispela v Ljubljano sredi prejšnjega meseca, a jo je pustil v nekem javnem skladišču, da jo prihrani za poznejši čas. Policija je skoro mesec dni skrbno zbirala podatke in ugotovila, da je moka v Schnablovej trgovini že zdavnaj pošla in da je trgovec celo svoje stalne odjemalce odpravil praznih rok, češ da ne premore niti praška bele moka. Te dni je policija napravila preiskavo in vso zalogo zaplenila. Obenem pa je v smislu strogih odredb proti špekulantom in navijalcem cen odredila za Franca Schnabla prisilno bivanje in prisilno delo za tri mesece v vasi Koprivniku pri Kočevju. Skupno z mestnim tržnim nadzorstvom je uprava policije uvedla tudi strogo postopanje proti pekom, ki zlorablajo zadrege na živilskem trgu. Pri pregledu so našli na nekega peka v mestu, ki je prodajal pecivo pod težo. Policija je krivca kaznovala z globo 2000 dinarjev.

* **Velik vlom v Slovenjem Gradcu.** V nedavni noči so neznanci vlomili v gostilniške prostore pri Golobu, katere sta šele pred kratkim prevzeli ga. Tišlerjeva in gđ. Greinova. Vlomilci so odnesli večjo količino masti, gnjati, sardin in kruha in fotografski aparat. Mladi gostilničarki, ki sta šele začele, trpita veliko škodo. Prebivalstvo se svari pred nakupom ukradenih predmetov. Zadevo preiskuje orožništvo.

* **Veriga z moko.** Kako znajo verižniki lepo zaslužiti kaže primer, ki so ga odkrili v Zagrebu. Trgovec Milan Pašić je kupil 120 vreč moka v nekem mlinu v Pančevu. Mož je vso moko potem prodal trgovcu Dimitrovu po 4.25 din za kg. Ta jo je takoj prodal naprej po 6.50 din za kilogram nekemu Weissu. Weiss pa jo je prodal trdku Wolf in Wellner že po 7.25 din. Če ne bi posegla vmes oblastva, bi se to verižništvo še nadaljevalo in bi nazadnje moka prišla v roke rabnikom po neznansko visokih cenah. Vidimo, da je samo v tem primeru špekulacija pognala ceno moka od 4.25 na 7.25, ne da bi bila za to podana dejanska potreba. Oblastva so seveda vse verižnike prijela in moko zaplenila. Vse verižnike pošljejo na prisilno bivanje v Liko.

* **Kazen za krut zločin.** Senat okrožnega sodišča v Celju je te dni obravnaval primer človeške podivjanosti. V Veterniku pri Kozjem je 15. avgusta pred Strnadovo hišo podivjani 30letni Moškon Janez do smrti pretepel s palico neznano gluho ciganko, ki je zaradi smrtnih poškodb umrla. O tem

smo pred dnevi že pisali. Pred sodiščem se je Moškon zagovarjal s pijanostjo. Senat je po kratki razpravi izrekel sodbo: Moškon Janez je kriv in se obsoja na štiri leta robije in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo dveh let.

* **Novo hišo ji je zažgal.** V Leskovcu pri Pragerskem je zgorela še ne čisto dograjena hiša posestnice Marije Šoršakove. Orožniki so osumili njenega sosedo, da je podtaknil požar, in ga aretirali. Šoršakova se z njim ni razumela in je imela z njim nevšečnosti. Omenjeni sosed je sam že trikrat pogorel. Poleg tega pa so pogoreli že trije posestniki, pri katerih je hranil svoje seno, katero je imel zavarovano. Nikoli pa se mu ni dalo nič dokazati. Zdaj so ga vtaknili v zapor, da se preiskava nemoteno izvede.

* **Izdajal se je za študenta.** Pred dnevi se je z lahkim kovčgom v roki javil pri puštalskih baronicah Hildi in Izi Wolkenšpergov mlad mož. Predstavil se je za študenta Tonija Jelaska. Vstop v grad mu je bil odprt. Jelasko se je v gradu počutil docela domače. Za jed in pijačo mu niso računali niti beliča. Tako je minilo nekaj dni. Kdo ve, koliko časa bi ostala zadeva kar tako, če bi mu ne bilo vljudno namignjeno, da bi si nerama svoje bivanje na Gorenjskem kako preuredil. Zavoljo tega je Jelasko zapustil Wolkenšpergov grad. Z njim je šel tudi kovčeg. Mož je dejal, da odhaja v Zagreb. Ni pa še dobro odnesel pet, ko je ženica, ki mu je nesla kovčeg na postajo, vedela povedati, kako je bil težak. Nekaj ni bilo v redu. Ob prihodu je bil kovčeg lahak, ob odhodu težak. Pa se je vsa reč le hitro razjasnila. Pri Wolkenšpergovih so brž opazili, da so izgubili boa, več steklenic mezge, zlat ščipalnik pokojnega barona, zlat prstan, nekaj gotovine in druge reči, kar vse je bil stlačil žepar Andrijašević iz Solita, kajti to je njegovo pravo ime, v svoj kovčeg. Iz Škofje Loke so nemudno opozorili upravo policije v Ljubljani nanj. No, in v Ljubljani so nepridiprava prijeli ter mu vzeli plen. Andrijašević, ki je znan tat, bo znova sedel.

ZANESLJIVO SREDSTVO

Možak: »Kako pa kroti krotilec divjo zver?«
Krotilec: »V glavnem s svojim pogledom.«

Možak (se globoko zamisli, potem pa boječe vpraša): »Ali bi se mogel včasih ozreti tudi na mojo ženo?«

EMILIO SALGARI IZGNANCI

Tam so našli svoje tri konje pred veliko grmado snega. Ta beli zid jih je zadržal, da niso zbežali naprej.

»Kakšna sreča! Ali jih bo lahko ujeti?« je vprašala Marija.

»Nedvomno,« je odvrnil voznik. »So zelo dobro vzgojene živali!«

Vtaknil je prste v usta in zažvižgal, da je šlo skozi ušesa. Konji so takoj vzdignili glave in ubrali pot proti njemu.

Zdajci je zadonel strel. Prestrašene so živali spet zbežale nazaj, preskočile zdaj snežni hriček in dirjale kot besne vzdolž reke naprej.

»Vrag!« je zaklel Dimitrij in vzdignil puško.

Kozak se je pokazal na drugi strani reke. Iz cevi njegove puške se je še kadilo.

Poljak je hotel ustreliti, vendar ga je Marija zadržala. »Skrijmo se za sneg! Vsi gredo za nami! Ali ne vidiš kožuhovinstih čepic in cevi pušk?«

Begunci so se zatekli za visok snežni zid, ki je bil v bližini.

Tedaj je zagrmel drug strel. Krogla je prevrtala Fedorjevo čepico in jo vrgla z glave.

»Dva centimetra niže, pa bi bilo po meni!« je rekel suho.

»Zdi se mi, da nam nikakor nočejo priza-nasati,« je menil Dimitrij. Morali se bomo spustiti z njimi v pravcato bitko. Poišči takoj naše konje, Fedor. Edina naša rešitev so,

če hočemo ubežati kozakom!«

Komaj je bil odhitel voznik po obrežju dalje, se je pojavil kozaški korporal.

Gledal je pazljivo v snežni zid, za katerim sta se skrivala Marija in Dimitrij, in zaklical:

»V imenu našega očka cara vas pozivam, da se vdaste!«

»Pojdi k vragu!« je bil Dimitrijevo odgovor.

»Ali ste razumeli?« je vprašal korporal.

»Razumeli smo! Poskusite vendar priti do nas!«

»Za hudiča!« je kričal kozak. »Ti si predrzneš! Kdo pa si?«

»Svoboden mož!«

»Ki ga bom jaz poslal na prisilno delo v rudnike.«

»Da boš lahko to storil, me moreš prej prijati,« je odvrnil Poljak.

Nato pa je Poljak s skoro mladeniško histročno skočil na nasip in pomeril na kozaškega korporala.

Kozak je padel vzkrivši od bolečine na tla.

Poljak je spet skočil s snežnega nasipa, zakaj korporalovi vojaki so začeli divje strelati proti Poljaku.

»Prepozno, dragi prijatelj,« je godrnjal Poljak v varnem skrivališču.

Medtem se je premetaval korporal po snegu in vzdihoval. Krogla ga je bila zadela v

bok. Ni imel več moči, da bi se branil. Niti si ni mogel splaziti do svojih tovaršev. Bil je na milost in nemilost izročen svojim sovražnikom.

Dimitrij bi ga bil lahko z drugim strelom usmrtil, a tega ni storil. Zaprošil je Marijo, naj pet ali šest vojakov, ki so bili skriti na drugi strani, zadrži s svojo puško.

»Kakor hitro se pokažejo, bom streljala vanje,« je reklo drzno in pogumno dekle.

Služabnik se je odstranil. Napravil si je bil načrt za obrambo.

24. poglavje KOZAŠKI NAPAD

Dimitrij je stekel vzdolž snežnega nasipa do neke stene v jami. Iz stene si je ogledal položaj nasprotnikov. Nato je z dolgimi skoki zdril na drugo stran reke in se skril za nekim kupom ledu. Kozaki so pozdravili drznega tekača s tremi strelji, a nobena krogla ni zadela.

»Slabi strelci ste!« se je smejal Dimitrij. »Po nepotrebnem zapravljate državno municijo!«

Previdno je potisnil glavo iznad ledu in si ogledal okolico. Korporal je še zmerom ležal v snegu in stokal. Vojaki se niso upali zapustiti skrivališča in priti svojemu predstojniku na pomoč. Dobro merjeni Poljakovi strelji so jih zadrževali. Poljak je ugotovil, da je položaj zanj ugoden. Stopil je izza skrivališča.

Kozak, ki ga je opazoval izza nekega snežnega grička, je ustrelil proti njemu, toda Marija je začela takoj streljati in ga je prisilila, da je zbežal spet k svojim tovaršem v skrivališče.

Iz Prekmurja

Mlada žrtev tihotapske strasti. V nekaterih prekmurskih vaseh se je mladih ljudi prišla huda tihotapska strast, ki je že mnogo mladih žitljenj privedla v prezgodnji grob. Zanimivo je, da to niso obmejne vasi, ampak kraji sredi Prekmurja. Tako je bilo iz Lipe doslej na mejah ustreljeno že osem ljudi, ki so se bavili s prepovedanim tihotapskim poslom. Ta nevarna strast je zapejla tudi 20letnega Jožefa Krampača iz Trnja. Ker na klic graničarja ni hotel obstati, ga je zadel strel. Med prevozom v murskosoboško bolnišnico je mladenič izdihnil. Škoda mladega fanta, da je zašel na krivo pot, za katero je moral dati življenje.

Ženski vestnik

Nasušite si gob za zimo

Poleg nasušenega sadja, nasušenega stročnega fižola, o čemer smo že pisali, si vsaka gospodinja nasuši tudi gob. Letos bo pomankanje živil in zato ne smeš izgubiti priložnosti za povečanje živčnih zalog.

Ker verjetno jurčkov (gobanov, golbanj) letos ni toliko, da bi si jih nasušila večjo zalogo, si pomagaj z drugimi gobami, zlasti s turki (pobi, kozaki, konjiči), ki navadno rasejo na nekoliko vlažnejših krajih ob gozdu v velikih množinah in so sorodni jurčkom, ker so istotako cevasta goba. Imajo rdeče, rdečerrjave ali oranžnordeče klobuke. Turkov kocen je dolg, spodaj debelejši, a proti klobuku tanjši.

Zlasti odlična goba je mlad turek, ki ima debel kocen in se ga okrogli klobuček še tišči. Naj nas pri turku ne moti, da belo meso, če ga pretrgaš, kmalu počrni. Sušite mlajše turke, in sicer samo klobuke. Le čisto mlade turke lahko posušiš s kocenim vred. Vendar je tudi pri čisto mladih turkih boljše, če kocenov ne sušiš. Kocene porabi sveže. Če so turki že starejši, ostrgaj s kocenov temne luskin. Starih, vodenih turkov pa sploh ne nabiraj.

Turke za sušenje ne smeš rezati na predebele ploščice, da se laže dobro posuše. Suhi

turki imajo čisto črno barvo, kar pa te ne sme motiti. Pisec teh vrst jih nabira in suši že vrsto let. Juha iz posušenih turkov je odlična in ima fin okus. Samo se morajo suhi turki nekaj dalje časa kuhati.

Turke pozna menda vsak človek na deželi, samo jih ne imenujejo povsod enako. Zato smo gori v oklepaju navedli več imen. Kdor jih ne pozna, naj se pouči o njih pri kakšnem izkušenem gobarju. Turke priporočamo za sušenje prav zaradi tega, ker jih je mnogo in si jih vsaka gospodinja nasuši lahko prav veliko zalogo.

Ob tej priliki moramo seveda opozoriti, da gob ne nabiraj, če jih ne poznaš dobro. Tako delo prepusti tistim, ki užitne gobe res dobro poznajo.

Sušenje gob je zelo preprosto. Gobe temeljito očistiš in razrežeš na ploščice, ki ne smejo biti predebele, vendar spet ne pretanke. Nato jih naložiš na deske tako, da se ne dotikajo. Še boljše je, da jih naložiš na rešeta ali nalašč za sušenje pripravljene lesene mreže, da prihaja zrak v sušilne se gobe tudi od spodaj. Suši gobe na solncu. V peči sušiš gobe le, če je slabo vreme.

Za kuhinjo

Dušena kokoš. Dobro očiščeno kokoš oriblji s soljo in majaronom ter jo deni v kozo. Prilij nekaj žlic vode, dobro pokrij in duši poldrugo do dve uri. Potem jo postavi v vročo pečico, polij z razbeljeno mastjo in peči nekaj časa. Ko je malo pečena, jo razreži, polij s sokom in prinesi na mizo.

Lisičke z jajci. Čisto mlade lisičke dušiš cele v sirovem maslu s poprom, soljo in peteršiljem do mehkega. Ko izgine tekočina vliješ v lisičke nekaj jajc. Nato mešaš. Med mešanjem dodaš kislo smetano, v kateri si raztepla malo moke.

Krompirjeva juha z jurčki. Krompir in jurčke očistiš ter zrežeš na ploščice. Nato praviš svetlorjavo prežganje iz svinjske masti, čebule, narezanega peteršilja in moke. V tem prežganju skuhaš s primernim dodatkom vode gobe in krompir. Med kuhanjem moraš jed stalno mešati. Juho začiniš s soljo, poprom in majhno količino limonovega soka.

Juha iz leče z žganci. Lečo skuham v slani vodi. Kuhano pretlačim z vodo vred na bledorjavo prežganje, v katerem sem zarumenila drobno sesekljane čebule in zelenega peteršilja. Če je treba, še malo zalijem z juho ali s kropom, malo popopram in nekoliko okisam z limonovim sokom ali s kisom. Ju-

ho dam k ajdovim ali turščicnim žgancem. Lečo je treba pred uporabo popariti in to vodo odcediti.

Zanimivosti

× Največja tovarna dinamita v Ameriki zletela v zrak. V največji ameriški tvornici smodnika in dinamita v Kenvillu je nastala velika eksplozija, ki je tvornico uničila. Ubito je bilo okoli 50 oseb, okoli 200 oseb pa je hudo ranjeno. V tvornici je delalo 1200 delavcev.

× Bivši rumunski kralj Karol se naseli na Portugalskem. Rumunska vlada je dobila obvestilo, da je bivši rumunski kralj Karol odpotoval iz Švice skozi Francijo in Španijo na Portugalsko, kjer se namerava nekaj časa zadržati. Ni še znano, ali bo Karol tamkaj ostal trajno. Portugalska vlada mu je dovolila bivanje z izrecnim pogojem, da opusti vsako politično delovanje.

× Grška vlada je prepovedala izvoz žita in turščice v tujino. S tem umestnim sklepom hoče vlada zagotoviti grškemu prebivalstvu kruha za čez zimo.

× Dar holandske kraljice angleški vojski. Po vestih iz Londona je angleški kralj Jurij sprejel dar holandske kraljice, ki je angleški vojski poklonila 40 lovskih letal in 18 bombnikov, ki so bili kupljeni iz dohodkov zasebne zbirke v Holandski Indiji.

× General Sikorski nadzira poljske čete. Poljski ministrski predsednik general Sikorski je te dni v spremstvu z angleškimi oficirji nadziral obrambne postojanke ob južnovzhodni angleški obali, kjer so poljske čete.

× Spomenik Leninu postavijo v Lvovu. Svet ljudskih komisarjev v Moskvi je sklenil, da se postavi v Lvovu, glavnem mestu nekdanje Galicije, ki je po svetovni vojni pripadala Poljski, spomenik Lenina.

× Češki bombniki v Angliji. Te dni je po Reuterjevi vesti prvič nastopila tudi eskadri- la čeških bombnikov hkratu z angleškim letalstvom. Češka letala so napadla tovarno postajo v Bruslju.

× Angleška letalska sila stalno narašča. Glasilo ruske vojne mornarice piše: Če se bo angleško letalstvo izenačilo z nemškim, potem ne bo nemški vdor v Anglijo več mogoč. Če pa nemško letalstvo zavladava nad Anglijo, se bo vdor posrečil. List pravi tudi, da angleška letalska sila stalno narašča.

»Odlično! Moja mlada gospodarica ima odprte oči. Tukajle leži korporal. Kakšen dragocen talec bo, če ga bom imel v svojih rokah!«

Plazil se je dalje za sneženimi kupi in kmalu prišel do ranjenca.

»No, prijateljček,« je vzkliknil in pomeril vanj, »če ti je življenje drago, se ne premakni!«

Ko ga je korporal zagledal, je mislil, da se je približal koncu.

»Na pomoč!« je zavpil kozak.

»Če ne boš takoj molčal, bo po tebi,« je vzkliknil grozeče Dimitrij.

»Saj vendar ne boste ubili človeka, ki se ne more braniti? Kaj hočete od mene?«

»Ti bi me na mojem mestu gotovo ustrelil. Jaz te ne bom. Hočem te samo odnesti od tod.«

»Da me bodo potem tvoji tovariši usmrtili.«

Spet so zažvižgale kroglice okoli Poljakovih ušes.

Marija je takoj odgovorila.

Dovoli, da te odnesem, ali pa ti razbijem glavo!«

»Ne morem se niti premakniti.«

»Saj sem rekel, da te bom nesel.«

Dimitrij si je naložil težkega kozaka na hrbet, s čimer je hkratu kril tudi svojo osebo. Zdaj vojaki ne bodo streljali vame, da ne bodo zadeli svojega predstojnika, je računjal, in se bom na ta način lahko nemoteno vrnil nazaj k gospodarici.

Mirno se je odpravil proti skrivališču, kjer ga je čakala gospodarica Marija.

Ko so kozaki to videli, so kleli in se hudovali, a streljati se niso upali.

»Stoj, nesramni potepin!« so besni klicali.

»Vrag vas vzemi vse skupaj!« se je glasil prijazni odgovor.

»Pozor, streljali bomo!«

»Če vas je volja.«

»Ne streljajte! Ali me hočete ubiti?« je vzkliknil korporal.

»Nič se ne boj stari volk!«

Zdajci je ranjeni korporal zgrabil z rokami Dimitrija za vrat in ga začel daviti.

»Izpusti me, razbojnik!« je sopihal Poljak, na pol zaduščen in se zaman prizadeval oprostiti se železnih klešč.

»Le umri, lopov!« je besno kričal korporal.

»Pusti... me... zadušil se bom!«

»Skloni se, Dimitrij!« je zaklicala Marija. Z zadno močjo je že na pol nezavesten Dimitrij sklonil glavo.

Zadonel je strel, ki mu je sledil divji vzkrik.

Daveče roke so otrpnile in korporalovo truplo je zdrknilo z Dimitrijevega hrbta na tla.

»Hitro! Kozaki prihajajo!« je zaklicala pogumna deklica. Gledala je na vse strani in držala v roki kadečo se puško.

»Tudi jaz sem tu!« je rekel neki glas za njenim hrbtom.

Bil je voznik, ki je prihajal vzdolž reke in vodil tri konje.

»Rešeni!« sta veselo vzkliknila Marija in Dimitrij, ki je bil pravkar prihitej k Mariji.

»Hitro na konje!« je vzkliknil voznik.

Poljak je s svojimi krepkimi rokami vzdignil Marijo na najmočnejšo žival.

Ko so konji začutili vajeti, so začeli divje teči.

Kozaki so za bežičimi streljali, toda njih kroglice jih že niso mogle več doseči, ker so izginili za ovinkom reke.

»Bog ve, če nam bodo sledili,« je menila Marija Fedorovna med ježo.

»Gotovo! Kozaki so vztrajni ko španski mežgi. Nedvomno bodo skušali maščevati tovariševo smrt.«

»Rada bi le vedela, kdaj se bo reka končala. Bojim se, da ne bomo zadeli v kakšno oviro, ki nam bo zaustavila pot.«

»Saj lahko razbijemo nad seboj led in si napravimo izhod.«

Medtem so konji tekli zdaj po ledu na reki, zdaj po obrežnem snegu.

Počasi je postajal podledni hodnik čedalje ožji in ledena jama čedalje nižja. Voznik, največji izmed treh potnikov, je samo še sklonjen lahko jahal.

Ko so imeli kakšne štiri verste za seboj, so naleteli na veliko množino ledu, ki jim je ko stena odrezal pot.

»Ne moremo več naprej,« se je jezil Dimitrij. »Tu je bil gotovo slap. Zmrzla stena kaže nanj.«

»Kaj bomo storili, če nas kozaki dohitijo?« Dimitrij je premišljal. »Da, če ne bi imeli konj. Toda konje potrebujemo...«

»Tiho!« je razburjen vzkliknil voznik.

Slišal je neki šum in napeto prisluhnil. »Človeške glasove čujem.«

»Od kod?«

»Izza zmrzlega slapa.«

»Za vraga! Kaj smo prišli med dva kozaka ognja!«

»To ni verjetno. Kaj naj storimo?«

»Tu ne moremo ostati,« je odločil Dimitrij.

× Grenlandija se približuje Ameriki. Danski znanstveniki pravijo, da se Grenlandija počasi, toda stalno približuje Ameriki. Vsako leto se pomakne ozemlje Grenlandije za 32 m bližje ameriški celini.

× Pšenica, ki dozori v 67 dneh. Znanemu ruskemu učenjaku Cicinu, nasledniku slavnega Mičurina, se je posrečilo po številnih poskusih dobiti iz štirih različnih vrst žita novo, zlahotnejšo vrsto. Zrel klas tega žita ima 400 žitnih zrn, to je osemkrat več kakor jih imajo pšenični klasi pri nas. Istemu znanstveniku se je posrečilo vzgojiti drugo odlično vrsto pšenice, ki že v 67 dneh dozori. S tem novim žitom so zdaj lahko posejali severnejše kraje, kjer prej pšenica še nikoli ni rasla. Te nove vrste so poleg drugih činiteljev v modernem ruskem kmetijstvu mnogo pripomogle, da se je pridelek pšenice v zadnjih letih tako silno dvignil.

× Nemške bombe na angleško kraljevsko palačo. Nedavno je neko nemško letalo bombardiralo v Londonu tudi Buckinghamovo palačo, v kateri biva kraljevska rodbina. Reuter javlja o tem napadu naslednje podrobnosti: Dvomotorno nemško letalo se je nenadno spustilo iz oblakov nizko nad palačo in vrglo hitro zaporedno pet bomb. Dve izmed bomb sta zadeli notranjost palače, tretja zasebno kapelo kraljeve dvojice v južnem krilu palače, dve bombi pa sta padli na trg pred palačo med spomenikom kraljice Viktorije in glavnimi vrati. Ena izmed bomb, ki so zadele palačo, je poškodovala vodovodno napeljavo in so veliki curki vode brizgali v zrak. Na cesti so bombe povzročile manjši požar, ki pa so ga vojaki v bližini hitro pogasili. Kralj in kraljica, ki sta bila med napadom v palači, nista bila ranjena, pač pa so bili laže ranjeni trije člani dvorskega osebja, ki so bili v bližini kapele, ko se je razpočila bomba. Takoj po napadu na Buckinghamovo palačo sta kralj in kraljica posetila poškodovano kapelo.

× Na svetu je mnogo Novakov. Najpogostejše rodbinsko ime pri Čehih je Novak. Že pred leti je bilo ustanovljeno v Pragi svetovno združenje Novakov, ki se peča s številjem in zgodovino Novakov, deluje pa tudi na dobrodelnem področju. Kako je nastalo to društvo? Čebelar Josef Novak iz Machevic si je vtepel pred 10 leti v glavo, da mora sešteti čebele v čebelnjaku. Pri tem je prišel na misel, da bi seštel tudi Novake po vsem svetu. In to je dalo pobudo za najštevilnejše združenje, ki je njegov častni pokrovitelj vseučiliški profesor Karel Novak.

Tajnik združenja František Novak pripoveduje, da je v sami Pragi v društvu včlanjenih okrog 10.000 Novakov, v vsem protektoratu pa 75.000. Nevčlanjenih Novakov je v Pragi okrog 22.000, v vsem protektoratu pa 150.000. Samo na Dunaju živi okrog 4.000 Novakov, ki so se naselili tam po večini v času turških vojn. Novaki izdajajo celo list »Kroniko rodu Novakov« in ustanovili so svoj pogrebni sklad, iz katerega izplačajo svojcem vsakega umrlega člana 500 kron. Pravne nasvete dajejo brezplačno in zdaj nameravajo zgraditi še svoj dom.

× Milijone je pričakoval, a dobil je samo dva dobra stotaka. L. 1939. je umrl v Marseilleu v Franciji neki Massimiliano Campana, ki je bil pristojen v Italijo. V svoji poslednji volji je določil, da pripade vsa dediščina po njem najbližjemu sorodniku Lorenzu Campani. Neki odvetnik je izsledil dediča v Calvisanu v Italiji. Možak se je silno začudil, ko je bral črno na belem, da je postal dedič velikega premoženja, kajti ostalina po pokojnem Campani je znašala po sporočilu 20 milijonov frankov. Lorenzo Campana je bil siromak. Ko so ljudje zvedeli, da je postal milijonar, so ga začeli oblegati od vseh strani. Neki mešetar mu je celo ponudil posojilo 20.000 lir s pogojem, da mu izplača pozneje, ko prejme 20 milijonov, pet odstotkov dediščine. Campana ga je debelo pogledal in ni hotel o tem ničesar slišati. Kmalu po tem dogodku pa je nastopilo veliko razočaranje. Od sodišča je prišlo obvestilo, da znaša dediščina ne 20 milijonov, ampak samo 240 frankov. Kako so iz te vsote napravili milijonsko dediščino, si Campana še danes ne ve razložiti. Z 240 franki možak seveda ne more poravnati velikih obveznosti, ki so mu jih vsilili ljudje, ki so menili, da je bogat. Zato je prosil, naj sodišče posreduje in upniki so pristali na poravnavo. Toda enega si Campana ne more odpustiti: da ni vzel od mešetarja ponujenih 20.000 lir. Če bi bil to storil, bi se na mah rešil drugih obveznosti, nenasitnemu oderuhu pa bi ob poravnavi ne imel plačati več ko 12 frankov...

× Prevažanje ranjencev z letali. Nemci so dognali, da trpi ranjenec med prevozom z letalom manj kakor med prevozom z drugimi vozili. Če lahko ranjence spravijo v letalo, izberejo zmerom najprej najhujše ranjene. Že iz svetovne vojne je znana izkušnja, da se dajo ranjenci s prvo obvezo lažje prepeljati od tistih, ki so bili že deležni prave zdravniške pomoči. Zato prepeljejo z letali takoj na

mesto zdravljenja vse tiste ranjence, o katerih mislijo, da jim bo potrebna dolga zdravniška nega. Z letali se dajo prepeljati tudi tisti, ki so jih napadle nalezljive bolezni in ki prenesejo dolgo pot z drugimi prometnimi sredstvi le težavno. Med ljudi, ki jih z letalom ni mogoče prevažati, pa spadajo živčno bolni ljudje. Velika previdnost je potrebna tudi pri takih, ki so izgubili mnogo krvi ali ki imajo ranjena pljuča. V takih primerih je treba pred prevozom poskrbeti, da se izboljša ranjenčovo stanje, kar se zgodi navadno s prenosom krvi ali tako, da mu dajo vdihati kisik. V zraku dobe ranjenci tako zvano zračno bolezen, ki jim pa v splošnem ne škoduje. Ranjenim v možgane ali trebuh ne preti v letalu večja nevarnost bljuvanja kakor na tleh. Letala za prevoz ranjencev so temu primerno opremljena. Tako letalo ima kabinu, ki se da kuriti, in v nji je vedno pripravljena nosilnica. Samo 10 do 15 minut je treba, da spravijo v letalo in iz njega osem hudo in dva lahko ranjena vojaka. Delo gre torej hitro od rok, morda celo hitreje, kakor če prevažajo ranjence z avtomobili. Sploh je zdajšnja vojna pokazala, da prinaša letalo na eni strani strašno razdejavanje, na drugi je pa tudi zelo koristno prevozno sredstvo.

× Svinjski zob kot svetinja. Na Novih Hebridih uživajo svinje veliko čast, posebno pa še njihovi zobje. Neki svetovni potnik, ki se je več časa mudil na tem otočju, je pisal o tem: »Življenje svinje cenijo mnogo bolj kakor življenje otroka, da celo bolj kakor življenje edinega moškega potomca. Vendar je njihovo čaščenje zelo mučno za žival. Mlado žival privežejo za nogo in ji preiščejo zobovje. Nato ji zgornji podočnik izderejo, da ima več prostora spodnji podočnik, ki mora biti zelo dolg in zvit. Ta skrivljeni zob je najsvetejši kar premore svinja. Kadar prirejajo svečanosti, združene s pojedino, ne zbirajo svinje po debelosti ali velikosti, temveč po dolžini tega svetega zoba. Svinja z najbolj razvitim spodnjim podočnikom je namreč bogovom posebno všeč in jo zato izberejo za žrtev. Taka svinja je vredna kakih 1000 frankov. Za Nove Hebride je to neverjetno visoka vsota. Srečni lastnik svinje z najdaljšim spodnjim podočnikom je najpogostejši mož v vasi, ko njegovo svinjo zakoljejo na žrtveniku in jo pečejo za svečano pojedino. Zob izobesijo kot svetinjo v dvorani, po končanih slovesnostih ga vzame lastnik in ga obesi kot okrasek v svoji hiši. Tak zob ima v sebi velike skrivnostne sile.«

»Poiskati moramo drugo pot, da bomo lahko šli naprej.

Pravkar so hoteli spet pognati konje, ko so zagledali neko senco, prihajajočo z visoke ledene stene. V somraku, ki je vladal v jami, niso mogli razločno videti, kdo bi bil.

»Ali je medved ali človek?« Dimitrij je že imel puško pripravljeno za strel.

»Meni se zdi, da bo človek!« je menil voznik Fedor.

»Kozak ni!« je vzključila mladenka.

»Bodimo previdni! Najboljše je, da razjahamo konje in se začasno skrijemo za konjskimi hrbti. Za konjskimi hrbti skriti počakajmo skrivnostno bitje.

Kmalu so vedile, da je bil res človek, ki je previdno lezel po steni navzdol. Bilo je videti, da si je delal stopnice v led. Drugače ni bilo mogoče priti z vrha stene.

Ko je bil spodaj, je ostro zažvižgal. Tedaj se je pojavil drugi mož, nato tretji in četrti. S čvrstimi koraki so vsi štirje prišli k jezdecem.

Bili so močni, mišičastih postav. Njih goste, divje brade in njih dolgi lasje so jim dajali izraz divjakov. Oblečeni so bili v medvedje in volčje kožuhe, oboroženi pa so bili s puškami in sekirami. Prvi, ki je bil širokoplečat velikan, kosmat ko žival in trdih, oglatih potez, se je približal beguncem na 15 korakov. Vzdignil je puško proti njim in vprašal:

»Kaj hočete tukaj? Kdo ste?«

Dimitrij se je sklonil k Mariji in zasepešal: »Najbrž so pobegli kaznjenci.«

Mladenka je prebledela.

»Odgovorite!« je zaklical divji mož z glasom, ki ni trpel ugovora.

»Potniki smo.«

»Kam hočete?«

»V Irkutsk.«

»Kako pa ste prišli sem?«

»Led se je vdrl in padli smo v reko.«

»A kaj so pomenili streli iz pušk? Bilo jih je precej.«

»Streljali smo proti četi kozakov.«

»Proti kozakom?« je vprašal mož nekoliko plašneje. »Kje?«

»Sledijo nam vzdolž reke.«

Možak je divje zaklel. Nato je nekaj trenutkov nezaupno motril potnike.

»Ali ste vohuni?«

»Kaj pa mislite! Kaj vas je privedlo na to misel?«

»A kdo je ta lepa dama?« Možak je gledal Marijo s plamtečimi očmi.

»Francozinja je, ki jo spremljava v Irkutsk.«

»Pa zakaj vas kozaki preganjajo?«

»Ker so si vtepli v glave, da smo pobegli kaznjenci.«

»Presneti lopovi!« je zagodrnjal velikanski možak.

Nato je stopil k svojim tovarišem in začel z njimi govoriti. Bilo je očitno, da so se posvetovali, kaj naj store.

»Pazite!« jim je zdaj zakričal Dimitrij. »Vojaki so gotovo že blizu. Ne maramo, da bi nas ujeli. Dajte nam prosto pot ali pa bomo streljali.«

»Ne, mi ne bomo začeli bitke z vami,« je rekel mož. »Če hočete, združimo svoje sile proti skupnemu sovražniku. Tudi mi si ne želimo, da bi nas napadli kozaki. Ali hočete postati naši zavezniki?«

»Dobro, za nekaj časa žel.«

»No, potem nam sledite!«

»Ali lahko povedemo svoje konje s seboj? Ne bi jih radi izgubili.«

»Pot je dovolj široka. Torej le hitro za nami!«

Na enem koncu zmrzle stene je bila špranja, skozi katero so stopili v novo, veliko, krasno ledeno jamo. V njej je bilo, kakor bi bila razsvetljena od neštevilnih sveč. S sten in s stropa so visele neštete ledene sveče, podobne kapnikom. Ker so bile stene tanke, je prihajala skozi nje svetloba. Vsa notranjost je čudovito razsvetljena.

V enem izmed kotov so ležale volčje in medvedje kože, ki so očitno služile za ležišča. Polovica ubitega mladega medveda je ležala še krvaveča poleg ognjišča.

Velikan je razprostrl najlepšo kožo pred Marijo in ji vljudno rekel:

»Izvolite sesti, velečenjena dama! Počakajte nas tukaj! Medtem bomo zgradili vhod v mojo ledeno palačo, da ne bodo mogli kozaki vanjo!«

Ko se mu je Marija zahvalila za pozornost, je mož še posebno občutil ljubkost lepe mladenke. Nekaj trenutkov jo je občudovaje gledal.

Nato pa je odločno prijel sekuro in pozval še ostale svoje tovariše, naj gredo z njim k špranji. Tam so poiskali mogočne ledene kladce, ki so bile kakor nalašč primerne za zagraditev. Te ledene skale so odsekali in zvalili pred odprtino. Vse delo je trajalo deset minut. Ostri mrz je kmalu zlepil vse ledene kose v enega samega.

Nato se je bivši kaznjene obrnil k Dimitriju:

»Ali ste lačni?«

(Da lje)

Dediščina, ki jo dobi, kdor najbolje odgovori na 3 vprašanja

Pred 50 leti je umrl madžarski odvetnik Janos Farkas, star 79 let. Bil je star samec in zapustil je oporoko, ki je še zdaj predmet mnogih sodnih razprav. Mož je zapustil 3000 orolov zemlje in lepo gotovino, ki znaša zdaj 200.000 pengov. V oporoki je določil, naj pripade vse njegovo premoženje tistemu, ki bo najbolje odgovoril na tale tri vprašanja:

Kaj je na svetu večno in neskončno? Čemu potrebujejo ljudje denar? Zakaj se ljudje med seboj prepirajo in tožarijo?

Dokler ne bo rešeno vprašanje odvetnikove dediščine, gredo obresti od njegovega premoženja v dobrodelne namene.

Takoj prve dni po odvetnikovi smrti se je prijavilo okrog 500 ljudi, ki bi bili radi dobili denar in zemljišče. Med odvetnikovimi

sorodniki sta nastali dve skupini. Ena je izpodbijala veljavnost oporoke, češ da se je bilo odvetniku pred smrtjo zmešalo. Druga skupina je pa začela navdušeno odgovarjati na advokatovo vprašanje. Čez 10 let je sodišče odločilo, da je odvetnikova oporoka pravomočna. Število kandidatov na dediščino se je bilo ta čas skrčilo. Še zmerom odgovarjajo na vprašanja in še zmerom nastajajo sodne obravnave, toda kdo ve, kateri odgovor je najboljši.

Neki prijatelj umrlega odvetnika je povedal, da je napravil ranjki svojčas značilno opazko. Dejal je namreč: »Stanovski tovariši mi bodo nekoč hvaležni, ker bodo služili na račun moje oporoke lep denar. Ni se zmotil. Že skozi 50 let se vlečejo pravde in odvetniki pri tem dobro služijo.

Oderuhe so včasih postavljali na sramotilni oder

Pri nas je nastopilo pomanjkanje moke, olja in nekaterih drugih življenjskih potrebščin, delno zato, ker so jih pokupili in pokrili prekupčevalci, ki bi radi obogateli. Nekeč so take špekulante zelo hudo kaznovali. Iz zgodovine je znan tale primer:

Leta 1481. (za vladavine Ludvika XI.) je bil nabit na vratih trgovcev v Franciji oglas nastopne vsebine: Vsakdo, ki se drzne mešati kamne v sirovo maslo, da bi bilo težje, ali kdor noče prodajati sirovega masla, čeprav ga ima, bo javno postavljen na sramotilni oder, sirovo maslo položeno mu bo v velikih kepah pa na glavo. Tako bo moral čakati, do-

kler se mu v zabavo gledalcev ne bo vse maslo stopilo na glavi. Kamne, ki jih je med maslo pomešal, bo moral gledati pred nogami. Če sonce ne bo dovolj močno, bo obsojenec postavljen na sramotilni oder v veliki dvorani. Vlogo solnce pa bo imel velik nalašč za to pripravljen ogenj. Ljudstvo bo povabljen, da prisostvuje tej igri.

Neki ponarejalec sirovega masla je resnično moral prestati to kazen. Od vseh strani so pridrli ljudje in se mu posmehovali. Psi so lizali maslo, ki mu je teklo z glave. Učinek je bil tako velik, da je pozneje nikdar več ni bilo treba izvršiti!

Kako se je rešil iz potopljene ladje

Pred tedni je bila v Sredozemskem morju od Angležev potopljena italijanska lahka križarka »Bartolomeo Colleoni«. Šele zdaj pa se je zvedelo, da se je z ladje rešil tudi drugi radiotelegrafist, o katerim so že mislili, da je utonil.

Valovi so že oblivali kabino za radiotelegrafiste, ko je drugi telegrafist spoznal nevarnost za svoje življenje. Z močnim udarcem je razbil steklo na šipi kabine in izplaval iz potapljačice se ladje. Križarka je pogoltnila morje, njega pa so valovi premetavali sem in tja. Vso noč se je boril z zadnimi silami in je zaplaval proti nekemu otočku, od katerega si je obetal odrešenja.

Toda zmotil se je. Na otoku ni bilo vode in ne živeža. Ko se je nekoliko odpočil, si je ogledal okolico. Razveselil se je, ko je opazil z otočka obrise drugega otoka. Tam si je

obetal boljše pogoje za življenje. Vrgel se je ponovno v morje in začel plavati proti otoku. Več ur se je boril z valovi in plavanje ga je strašno utrudilo. Ko je hotel stopiti na kopno, se je prizibal mogočen val in ga vrgel na skalo, da se je ranil do krvi. Ves odrgnjen in čisto nag je začel begati po otoku in iskati hrane in vode. Našel je pač nekaj sadov, toda vode tudi tukaj ni bilo. K sreči so bile noči tople, da ga vsaj ni zeblo. Tri dni je stal na roku otoka in mahal na vse strani, da bi ga kdo opazil. Hranil se je s koreninami, toda žeja je bila neznosnejša od lakote in je ni mogel utesiti. Tretji dan je opazil v veliki daljavi ladjico. Nekaj časa ji je mahal. Ko pa je videl, da ga ne opazijo, se je obupan vrgel v valove in plaval za ladjo. Dosegel jo je, mornarji so ga potegnili iz morja in ga odložili na Kreti, kjer leži zdaj v nekem zdravilišču.

letih zakonskega življenja. V drugem desetletju je bilo 75 ločitev.

Po učenjakovih dognanjih o sreči v zakonskem življenju ne odloča ljubezen ne gospodarske razmere, temveč zdravi živci. Noben položaj v življenju ne terja toliko potrpežljivosti, porzrtvovalnosti in samozatajevanja kakor zakonsko življenje. Ker pa more imeti vse te lastnosti stalno samo človek, ki ima zdrave živce, lahko trdimo, da je srečno zakonsko življenje v prvi vrsti vprašanje živcev. Zakonci so včasih srečni, zlasti v začetku skupnega življenja, ker se držijo v medsebojnem občevarju še pravil, ki so naravnost osnova srečnega zakonskega življenja. V začetku so zakonci prijazni, pozorni in potrpežljivi, pred napakami drugega zatiskajo oči in izogibljuje se tega, da bi delali drug drugega odgovornega za vsako malenkost ali da bi se za vsako malenkost prepirali. Pozneje se pa izpremenijo, vse to začno zanemarjati, v njih se zbudi hrepenenje po oblasti nad drugim, kar je začetek zakonskega pekla.

Ker je vse v življenju minljivo, je minljiva tudi ljubezen, pa naj bo še tako vroča. Navadna domišljija je govoriti o tem, da bi moglo biti trajno srečno na veliki ljubezni zgrajeno zakonsko življenje. Nasprotno bo tudi brez ljubezni srečen tisti zakon, v katerem živita zakonca kot dobro vzgojena, vpljudna in izobražena človeka.

Velikega pomena za zakonsko življenje je vprašanje, v kakšni starosti je zakon sklenjen. Splošno se smatra, da mora biti ženina nekaj let starejši od neveste. To naziranje vlada po vsem svetu. Dr. Rahoor se je pa prepričal, da mora biti le precej starejši. Razlika v starosti enega ali dveh let ne zadostja. Najboljši je zakon, kjer je nevesta stara 20, ženina pa 30 let. V mlajših letih sklenjena zakonska zveza se kmalu razdere ali pa vsaj ne prinese trajne sreče.

Recimo, da vzame 24letni mladenič 20letno dekle za ženo. Čez 16 let bo ona štela 36, on pa 40 let. Moški pri 40 letih je mnogo mlajši od ženske pri 36 letih, in prav tu se začne težave. Narava je ustvarila človeka tako, da se ženska razvije prej. 17letni mladenič je še pravi otrok, medtem ko je dekle s 17 leti že dama. Če torej ženska prej doraste, tudi prej odcvete. To se lahko izravnava v zakonskem življenju z večjo starostno razliko. Če je mož 10 do 15 let starejši od žene, je zelo verjetno, da se bosta postarala približno istočasno in da postarane enega izmed njih ne bo kalilo zakonske sreče.

Zakonske zveze med mladeniči in dekletki izpod 20 let so le redko trajne srečne. Dekle se sicer lahko omoži še mlado, toda mladenič naj se ne oženi premlad, pa naj bo še tako zaljubljen, sicer se prehitro naveliča zakonskega jarma.

Zanimivo je tudi opazovanje, kdaj so zakonci najbolj nagnjeni k ločitvi ali katera je nevarna doba zakonskega življenja, ko je treba najbolj paziti na družinsko soglasje. V prvih dveh letih zakonskega življenja pride le redko do resnejših nesoglasij ali sporov. Tretje leto je še usodnejše, kajti ljubezen se začne ohlajati. Ta usodna doba traja do šestega leta zakonskega življenja. Potlej pa nevarnost ločitve že pojema in pričenja se doba pomirjenja. Ta traja do desetega leta. Po desetih letih otopi čustveni odnosi in počasni nastaja med zakoncema dobro tovarštvo. To je drugo razdobje zakonskega življenja, ko stopi na mesto ljubezni čar navad. Ločitve so redkejše, ljubosumnost popusti in zakonca živita že kot dobra prijatelja, ki sta navezana drug na drugega in ki poznata vse svoje napake in slabosti. To je razdobje izravnane življenja, ko čustva ne kale več zakonske sreče. Namesto ljubezni se pojavi medsebojna cenitev. Starajoči se zakonci so si dražji, kakor so si bili kdajkoli. To mirno življenje traja do pozne starosti. V tem razdobju so zakonci že povezani med seboj z vezmi, močnejšimi od vseh čustev mladosti. Ta do groba trajajoča mirna ljubezen je tako vroča, da more vrtoglava mladost o nji v najboljšem primeru samo sanjati.

Postani in ostani član

Ciril Metodove družbe!

Pogoj za srečo v zakonu je večja starost moža od žene

V ameriškem mestu Los Angelesu je dr. Paul Rahoor prišel po preučevanju 10.000 primerov k zanimivi ugotovitvi o zakonskem življenju. Sloveči učenjak je med svojimi opazovanji ugotovil, da pride na 500 zakonskih zvez, sklenjenih iz ljubezni, samo 140 trajno srečnih zakonov. Po temeljitih preučevanju poedinih primerov je prišel do spoznanja, da večina iz ljubezni sklenjenih zakonov ne more biti srečna, ker zastruplja življenje zakoncev ljubosumnost. V začetku

ljubosumnost obema zakoncema laska, pozneje pa postane neznosno breme.

Ljubosumnost se pokaže najprej pri ženi in njena ljubezen se začne tudi prva ohlajati. Mož dalje časa prenaša sitnosti ljubosumnosti, ko pa se tega naveliča, izgubi vsak smisel za zakonsko življenje. Žene ne prenašajo tako dolgo godrnjavosti ljubosumnih mož, njihova ljubezen se kmalu ohladi. Ameriški učenjak se je zanimal za 500 iz ljubezni sklenjenih zakonov in ugotovil je, da se je polovica zakoncev ločila v prvih desetih

Bedno živetarjenje rudarskih upokojujencev

O tem smo že nekajkrat pisali. Tudi drugo časopisje se je že pogosto razpisalo o tem vprašanju, ki bi ga sploh ne smelo biti, saj je vendar čisto neverjetno, da je mogoče pustiti stare izčrpane ljudi, ki so vse življenje garali, da zdaj počasi in zanesljivo umirajo za lakoto. Naj navedemo samo primer:

Nekje živi upokojujenec bratovske skladnice, ki je zaradi neozdravljive bolezni izčrpan in docela nesposoben za delo. Prejema okrog 200 din pokojnine na mesec zase in za svojo ženo, za skromno stanovanje zunaj mesta pa mora plačevati 250 din na mesec. Zdaj nastane vprašanje, ali naj stanovanje opusti in stanuje pod milim nebom, tistih 200 din pa porabi za življenje, za kar znesek

še daleč ne zadostuje, ali pa naj obdrži stanovanje in živetari še dalje kakor doslej. Njegova žena, ki je tudi slabotna in izčrpana, se po svojih močeh trudi, da si prisluži kakšne dinarje. Kako pa bo, če bo draginja še dalje naraščala?

Veliko dobroto bi storili pristojni činiteљи, če bi zdaj, ko so prišli že vsi drugi na vrsto, pretehtali tudi obupni položaj takih ljudi, ki si ne morejo več redno zaslužiti vsakdanji kruh in morajo živeti le od milosti drugih. Ukrenejo naj torej, da bo tudi bratovska skladnica pokazala razumevanje za te ubože in povišala pokojnine onim, ki še niso bili deležni povišanja.

Nesorazmerje cen v škodo malemu kmetu

Prejeli smo:

Jasno je, da mestno prebivalstvo in industrijsko delavstvo ne zmoreta visokih cen živežu. Zato je prav, da se skuša val draginje zaježiti. Toda ta borba proti draginji bridko zadene običajno le malega kmeta, kar dokazujejo prav dogodki zadnjih dni. Žito in moka sta se silno podražila, toda cene krompirja, zelenjavi in sočivju skušajo po naših mestih čim bolj znižati.

Vse, kar naš mali kmet kupi, je strahotno drago, a tisto malo, kar ima odvišnega za prodajo, naj bo čim bolj poceni. Žito je seveda drago, ker ga prideluje velenosestnik; a ceno krompirja so določili po nekaterih naših mestih na okoli 1.50 din za kilogram. To nesorazmerje cen je huda krivica za našega malega kmeta.

Žalostna vojnega ujetnika

Murska Sobota, septembra

Matija Horvat iz Otovcev v Prekmurju se je pred svetovno vojno poročil. Nastala je svetovna vojna in Horvat je moral k vojakom v Galicijo. Že pri prvem spopadu je prišel v rusko ujetništvo, odkoder se ni mogel javiti domačin. Preteklo je 10, preteklo je 20 let, odkar je Matija Horvat šel k vojakom, toda o njem ni bilo glasu. Vsi so bili prepričani, da je že davno mrtev, in so ga medtem tudi razglasili za mrtvega. Njegova žena se je vnovič omožila in je v drugem zakonu tudi rodila otroka.

Pred dvema letoma pa se je pogrešani Matija Horvat nenadno vrnil domov. Želja, da bi spet videl domačo grudo, je bila tako močna, da je tvegati nevarno pot iz Rusije. Razumljivo je bilo njegovo razočaranje, ko se je vrnil domov in našel na svojem posestvu drugega gospodarja. Nikakor mu ni šlo v glavo, da je uradno razglašen za mrtvega. Terjal je svoje posestvo nazaj in se spustil v pravdo.

Po mnogih razpravah je naposled dobil Horvat svoje posestvo nazaj, vendar zadolženo do vrha. Upniki so predlagali dražbo, ki bi se morala izvršiti te dni. Horvat seveda s tem ni bil zadovoljen. Na dan dražbe je prišel v Mursko Soboto in zahteval, naj dražbo ustavi. Sodišče mu seveda ni moglo ugoditi. Horvat je razjarjeno stopil v sobo sodnega predstojnika g. dr. Šumenjaka in ponovil svojo zahtevo o ustavitvi dražbe. Ko tudi sodni predstojnik ni mogel ugoditi njegovi želji, je Horvat dvignil palico in zamahnil proti g. predstojniku, ki se je pa hitro umaknil, da se je izognil udarcu.

Matijo Horvata so aretirali in oddali v zapore okrožnega sodišča. Dvajset let je ži-

prav bi bilo, da bi se cene sploh vsemu blagu znižale. Vesel bi bil tega dejstva poleg vseh drugih gotovo tudi naš kmet in ne bi obupaval, če bi prodajal tudi sam svoje pridelke ceneno. Zniža naj se cena žita. Pritisniti bi bilo treba z vsemi sredstvi na izkoriščevalce usodnih časov. Seveda so veleposestniki imetniki žitnih zalog bolj organizirani kakor siromak kmet, ki ga je lahko pritisniti ob tla.

To krivično razmerje med cenami je važno vprašanje, ki ga je treba urediti, da ne bo spet mali kmet tisti, ki bo moral nositi največje breme v zdajšnji splošni stiski. Predvsem bi bilo treba z vsemi sredstvi zatreti vsako špekulantsko prekupčevanje z živim, kar bi živež močno pocenilo v korist rabnikom, a pridelovalci bi vendarle lahko malo dražje prodajali pridelke.

vel z doma in ko se je vrnil z ujetništva v domovino, da bi spet naprej obdeloval svoj košček zemlje, je bilo posestvo v drugih rokah. Huda je njegova usoda in zdaj bo še kaznovan, ker se je spozabil nad uradno osebo, ki po vrhu vsega ni prav nič kriva njegovega gorja. Bilo bi pa nedvomno umestno, da se v takih in podobnih primerih, kakor je ta, ljudem na kakšen način pomaga. Saj je nedvomno žalostno, da človek takole brez lastne krivde pride ob svoje imetje.

RADIO

Liubljana

od 22. do 29. septembra.

Nedelja, 22. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Radijski jazz. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (prior Valerian Učak). — 10: Tijardovič: Mala Floramy, opereta (plošče). — 11.45: Sestre Finkove pojo (pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 17: Kmetijska ura: Kmetijski tisk (Ludvik Puš). — 17.30: Koncert Delavskega pevskega društva. — 18.15: Iz operet (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Slovenski vokalni kvintet (ob 10letnici obstoja). — 21: Napovedi, poročila. — 22.15: Gosli in kitara (Marin Slavko in Stanko Prek).

Ponedeljek, 23. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vaški umetniki (plošče). — 12.30: Poročila,

objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski salonski orkester. — 14: Poročila. — 18: Bolesni črevesja (dr. Božena Zajc-Lavričeva). — 18.20: Orkestralni koncert (plošče). 18.40: Delo naše postaje v prihodnjem letu (prof. France Koblar). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Lahke solistične točke (plošče). 20.30: Večer operne glasbe (Marija Golobičeva in radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli trio.

Torek, 24. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura. — 12: Veseli slovanski napevi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Koncert godbe grenadirske garde (plošče). — 18.40: Glasbeni spored naše postaje v prihodnjem letu (dr. Dolinar). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave (Fran Lipah). — 20: Pester spored radijskega orkestra. 21.30: Operni spevi (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Cimermanov kvartet.

Sreda, 25. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Obisk pri Waldteufelu (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Dvorak: Slovanski plesi, simfonična suita (igra Češka filharmonija, dirigent Václav Talich (plošče). — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: S kolesom v šolo. — Nekaj o cestnem redu (Jan-ko Sicherl). — 18.40: Mladinske oddaje naše postaje v prihodnjem letu (prof. Niko Kuret). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Kvartet mandolin. — 20.45: Poskočnice (plošče). — 21.15: pevski koncert Angela Jarca (pri klavirju prof. Lipovšek). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne »Neboitičnik«.

Četrtek, 26. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: V modernem ritmu (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. 13.02: Šramel »Ljubljana«. — 14: Poročila. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Prosvetni spored naše postaje v prihodnjem letu (ravnatelj Vinko Zor). — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Čustvene in razigrane za vesele in zaspane (pela bosta Jožek in Ježek). — 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Operetni zvoki (radijski orkester).

Petek, 27. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura. — 12: Koncert zbora »Liara« iz Kamnika (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski salonski orkester. — 14: Poročila. — 14.10: Turistični pregled Tujskoprometne zveze. — 18: Zenska ura: Gospodinska posvetovalnica. — (Helena Kelharjeva). — 18.20: Smetana: Walensteinov tabor (igra orkester praške radijske postaje). — 18.40: Slovstveni in dramski spored v prihodnjem letu (prof. France Koblar). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Koncert (Sodelujejo: Mila Kogejeva in radijski orkester). — 21.30: Praška dekleta, češke pesmi (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Domači kvartet.

Sobota, 28. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Plošča za ploščo. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Plošča za ploščo. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Pravljice bo pripovedovala Ukmar-Boltarjeva. 17: Drobniž za drobiž (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.40: Zabavne oddaje naše postaje v prihodnjem letu (prof. Niko Kuret). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Zunanje politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Smo skuhal dovtipov zmes, natresli pesmi, godbe vmes. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Iz naših delavskih krajev

Sv. Pavel pri Preboldu

Nedavno smo spremili k večnemu počitku rpedilniškega mojstra v p. Franca Prislana. Rajnki je bil dolgo vrsto let v navedenem svojstvu zaposlen v tukajšnji Mautnerjevi predilnici in poznejši tkalnici. Bil je tudi v Nemčiji in kot predilniški mojster v Dugaresi na Hrvaškem. Vsled prirojene šegavosti in dobrosrčnosti je bil povsod splošno priljubljen, o čemer je pričal njegov pogreb, ki je bil izredno lep kljub lepemu vremenu, ko je bilo prebivalstvo zaposleno pri poljskem delu. Podjetje mu je poklonilo lep venec, ravnotako tudi njegovi bivši stanovski tovariši in delavci. Nikdo bi si ne bil mislil, da bo tega čvrstega moža, ki smo ga še prejšnjo nedeljo videli zdravega in čilega, iztrgala smrt iz naše srede. Od pokojnika se je na grobu poslovil z ganljivimi besedami župnik g. Sagaj.

Ko se je pri nas po prevratu ustanovila Narodna socialistična stranka in Narodna strokovna zveza, je bil pokojni Prislani med ustanovitelji in med prvimi, ki je oral leđino na strokovnem polju v Sv. Pavlu. Ko je delavstvo ustanovilo svoje Delavsko podporno društvo, je bil pokojni Prislani med prvimi, ki je prijel za delo ter to ustanovo podpiral z vsemi svojimi pozitivnimi silami in posejal prireditve Delavskega podpornega društva. Zadnja leta se sicer ni več aktivno udeleževal v organizacijah, vendar se je stalno zanimal za naše razmere in se veselil naših uspehov. Bodi dragemu tovarišu lahka domača zemlja, prizadetim svojcem pa naše iskreno sožalje!

Pretečeno nedeljo je postal žrtev prometne nesreče naš tovariš Gajšek Rudolf. Ko se je v mraku vozil s kolesom iz St. Pavla proti domu, je ob prehodu na državno cesto tresčil vanj avto iz Ljubljane in je pri tem sunku dobil pokojnik smrtno poškodbo, katerim je podlegel že med prevozom v celjsko bolnico.

Pokojnika so položili k večnemu počitku na pokopališču v Braslovčah. Zaradi oddaljenosti in ker je tovarna obratovala, se je mogla pogreba udeležiti samo deputacija tovarišev, ki so položili na njegov sveži grob venec tukajšnje podružnice in vence sodelavcev in delavk. Prebitek zbirke za venec se bo izročil pokojnikovi materi, ki je s smrtjo svojega sina izgubila edino oporo na stara leta. Pokojni tovariš Gajšek je bil mirnega značaja in je značilno za njegovo vestnost dejstvo, da je še v soboto pred neizgodo poravnal našemu blagajniku par mesečno članarino, češ »da me ne boš terjala«. Kolikor tiče delavske in socialne zavednosti naj služi pokojnikov vzgled vsem nam, ki si v težkem boju služimo svoj vsakdanji kruh.

Odšel si dragi tovariš tja, kjer ne bo mezdskih bojev in maksimiranih cen, tja kjer bomo enaki s posedujočimi. Mi pa te bomo ohranili v častnem spominu. Svojcem naše globoko sožalje!

Vse članstvo opozarjamo naj bo s plačevanjem članskih prispevkov točno in naj ne otežkoča blagajnikovega poslovanja. Ogromna večina organiziranega članstva se sicer zaveda svoje dolžnosti do skupnih delavskih interesov, vendar je še vedno par izjem in tem naj velja ta poziv! Ako ne bodo izvrševali svoje dolžnosti, bomo s prihodnjo številko brezpogojno ustavili list in jih črtali iz seznama članov podružnice NSZ, ker nikakor ne gre, da bi bilo zaradi par izjem poslovanje podružnice otežkočeno.

Pečovnik pri Celju

Preteklo nedeljo so se zbrali v pisarni podjetja »Bohemija« zastopniki delavstva z namenom, da se ponovno dogovorijo o povišanju mezd tamošnjim rudarjem. NSZ je zastopal tov. Jančar iz Ljubljane, rudnik pa g. ing. Šarlah. G. ing. Šarlah je opozarjal v svojem govoru na cene življenjskih potreb-

ščin, ki so se po objavi v časopisih zvišale le za 36 odst. Kljub temu nudi podjetje od 1. septembra lanskega leta do danes skupni po-višek 41 odst. in se zelo čudi, kako morejo strokovne organizacije zahtevati še več, kar bi podjetje tudi ne zmoglo. Zastopniki delavstva pripomnijo k izjavi g. inženjerja, da so bile mezde delavstva v rudniku sploh veliko nižje kot drugod ter so delavci vedno upoštevali težave podjetja, zlasti malo kapaciteto. Draginja je narasla za vse enako in zato ne more delavstvo popustiti od že navedenih 20 odst. in mora odklanjati 15 odst. ponudbo na sedanje plače. Zastopnik NSZ ugotavlja, da so se cene življenjskim potrebščinam med temi razpravami zopet zvišale in je celo g. ban določil za kruh 50 odst. višjo ceno. Sploh je draginja tako narasla, da mora vsak delodajalec uvideti potrebo po zvišanju mezd. Sporna razlika 5 odst. je tako majhna, da jo bo podjetje z lahkoto utrpelo.

V sporazumu s tov. zaupniki se sklene, da lahko podpišemo zvišanje za 20 odst. na sedanjo plačo. Podjetje nam bo na naše zahteve odgovorilo v najkrajšem času.

Ribnica

Podjetje ing. M. & A. Rudež je v smislu §-a 4. kolektivne pogodbe, podpisane dne 9. avgusta 1939 za delavstvo lesne stroke v Ribnici in z ozirom na tarifno lestvico, sestavljeno dne 9. maja 1940 sporazumno določilo sledeče delavske mezde:

Gateristi in cirkularisti I. skupina din 7.— doslej din 5.—, II a skupina din 6.50 doslej din 4.50, II b skupina din 6.— doslej din 4.50, pomočniki pri strojih din 5.—, doslej din 4.— Ostalo delavstvo nad 18 let starosti din 4.50 doslej 3.75. Ženske din 3.50 doslej din 3.—. Mladolletni delavci din 3.— doslej din 2.75. Akordanti na krlišču do m³ din 4.40 doslej din 4.—. Akordanti na skladišču od m³ din 2.85.

Pogodbeniki si obojestransko pridružujejo pravico na 14 dnevni odpovedni rok tega dogovora.

Uspeh podružnice NSZ je viden in so ga deležni tudi mnogi tovariši — delavci, ki nimajo za organizacijo nobenega pravega smisla. Lahko bi bil uspeh boljši vspričo draginje, ki je zlasti pri nas v Ribnici zelo občutna. Delavstvo pa more pričakovati uspehov le potem svoje organizacije, ker je razumljivo, da se bo delodajalec posvetoval z zastopniki delavstva ne pa z neorganiziranimi delavci, ker ne bo mogel v tem slučaju napraviti nobenih enotnih sklepov.

Dne 15. t. m. se je vršila pri nas širša odborova seja podružnice NSZ, na kateri je govoril o vseh perečih delavskih vprašanjih in o draginji zastopnik centrale tov. Jančar iz Ljubljane. Povdaril je posebno dejstvo, da je mogoč siguran uspeh samo v skupni organizaciji nacionalnega delavstva. Vsi sloji naroda zadnje čase tudi naše kmetstvo ljudstvo uvidevajo pomen organizacije, zato je potrebna enotnost in disciplina toliko bolj delavstvu, ki preživlja ravno sedaj tako žalostne čase. Največ škodo napravijo delavstvu zabavljaji in razdirači, kljub temu, da imamo vsi ene in iste zahteve. Kdor objektivno presoja položaj delavstva v Ribnici, mora priznati, da je Narodna strokovna zveza zastavila ves svoj vpliv za doseg boljših življenjskih pogojev vsega delavstva v Ribnici. V dokaz so nam že obstoječe kolektivne pogodbe, s katerimi se je reguliral ne samo pravni položaj delavstva, ampak tudi so se zvišale dnevne mezde. Najnovejši dokaz našega dela pa je nova tarifna lestvica, ki smo jo gori priobčili. Priznamo, da ni še vse tako, kakor bi moralo biti, vemo pa tudi, da razdirači delavske solidarnosti in enotnosti ne bodo nikoli zadovoljni.

Priljubljeni predsednik tov. Mohar je zaključil širšo odborovo sejo z bodrilnimi besedami, mi pa ugotovimo, da se je tov. pred-

sednik izkazal kot dober in energičen borec za delavske pravice, zato ga imajo tovariši — delavci zelo radi.

Zrjav-Črna

Širša odborova seja, ki se je vršila v nedeljo, dne 15. t. m., je bila zelo dobro obiskana. Zelo obširno poročilo o celotnem podružničnem delovanju je podal predsednik tov. Rošar, iz katerega je bilo razvidno ogromno delo, ki ga je podružnica izvršila pod njegovim predsedstvom in ostalim odborom. Centralo je zastopal tov. dr. Kovič iz Ljubljane, ki je poročal v obširnem govoru o delovanju NSZ v Ljubljani, zlasti o mezd-nih gibanjih, kolektivnih pogodbah in zlasti o ukrepih proti naraščajoči draginji, ki je začela skoraj uničevati družinske delavske celice.

Z zahvalo zastopniku centrale je nato tov. predsednik zaključil lepo uspešno širšo sejo, ki bo gotovo rodila pozitivne uspehe.

Novo mesto

Podružnica NSZ Novo mesto — Prečna prosi vse člane, da prinesejo v nedeljo, dne 22. t. m. začasne izkaznice v društveni lokal od 9. do 10. ure v svrhu zamenjave z novimi stalnimi legitimacijami.

Maribor

Kje in kako se dela za rešitev delavstva iz tega bednega položaja? To bi rado zvedelo delavstvo in koliko se je v tej smeri že naredilo. S tem, da so cene nekaterih izdelkom oz. živilom maksimirajo, se doseže le to, da se tam, kjer so bili ti izdelki cenejši od maksimalne cene, podražijo in postanejo za delavca še bolj nedostopni. Tako je tudi pri kruhu. Enotni kruh ali takozvani ljudski kruh je postal za delavca luksuz. Pred uvedbo enotnega kruha si je delavec kupoval poljubno moko, samo da je bila cenejša za njegove izdatke, sedaj pa je primoran, da v tej draginji je boljši kruh, kateri pa je tudi prilično dražji. Vsled tega je Narodna strokovna zveza v Mariboru začela z akcijo za ureditev teh razmer. V ta namen se je v četrtek 12. t. m. vršila v Mariboru konferenca predstavnikov strokovnih organizacij, kjer se je obravnavalo, kako to vprašanje rešiti. Sklenilo se je, da se na merodajna mesta v imenu bednega delavstva pošlje sledeča resolucija:

1. S tem, da je bila izdana nova minimalna mezda za vso državo, za katero uredba o določanju minimalnih mezd dopušta zvišanje za 50%, apeliramo v imenu delavstva na področju bivše mariborske oblasti na Vas g. ban, da predpiše za dravsko banovino najvišjo dovoljeno minimalno mezdo, da se tako omili bedni položaj našega delavstva.

2. Vsled previsoko določene cene kruhu, je delavstvo še ob to vsakdanjo hrano, vsled česar Vas g. ban naprošamo, da določite nižjo ceno za enotni kruh, tako, da si ga bo lahko kupil vsak delovni človek in da se bo res lahko imenoval ljudski kruh.

3. Zahtevamo, da se prične v dravski banovini na isti način in z enakimi ukrepi, kakor v banovini Hrvaški, borba proti špekulantom, katerih delovanje je v dravski banovini vsak dan večje. Oblast naj brezobzirno in neglede na to, kakšen položaj zavzema posameznik v družbi, vsakega špekulanta javno razkrinka in najstrožje kaznuje.

4. Banska uprava naj ne izdaja več dovoljenj za povišanje cen, zlasti za živilske potreščine, katere so za delovne sloje kljub povišanju minimalne mezde še vedno predrage.

Nekatere tovarne v Mariboru so nakupile večje količine živeža za svoje delavstvo, katerega bodo razdelile po nabavljajni ceni med delavstvo. Dobro bi bilo, da vse tovarne na takšen način preskrbijo delavstvo živež ter tako delavstvu olajšajo skrb za prehrano družine.